

Tórshavn, tann 24-07-00

J.Nr.: XXXXX-XXXX3/2000

(at tilskila í svári)

Viðgjørt: SS/BB

Frásøgn frá fundi millum Føroya landsstýri og donsku stjórnina tann 15. juni 2000

Luttakarar

Umboð fyri donsku stjórnina:

Poul Nyrup Rasmussen

Frank Jensen

Marianne Jelved

Niels Helveg Petersen

Mogens Lykketoft

Umframt embætisfólk

Umboð fyri Føroya landsstýri

Anfinn Kallsberg

Høgni Hoydal

Helena Dam á Neystabø

Karsten Hansen

Jørgin Niclassen

Embætisfólk:

Herluf Sigvaldsson

Marjun Hanusardóttir

Rúni Joensen

Sigmundur Isfeld

Sjúrdur Skaale

Barbara á Tjaldrafløtti

Bergur Berg

Jonhard Eliassen

John Rajani

Høgni Joensen

Dagsskrá

I. Godkendelse af dagsorden

II. Landsstyret redegør for ændringerne i det reviderede traktatudkast

III. Forhandling om følgende emner:

1. Statsborgerskab og borgernes rettigheder
2. Administrativt samarbejde og myndighedsudøvelse
3. Økonomiske spørgsmål, herunder
  - a. monetært samarbejde
  - b. opgørelse over statslige ejendomme på Færøerne
  - c. økonomisk overgangsordning

IV: Status for forforhandlingerne

V: Eventuelt

Avrit frá kvf.fo

Frásøgn

(Har tað stendur (...) merkir tað, at eitt petti vantar).

Fundur byrjar kl. 16.08

ANFINN KALLSBERG: Før vi starter vil jeg ønske statsministeren tillykke med fødselsdagen. (Rættir Poul Nyrup Rasmussen ein pakka). Jeg håber ikke at forholdene mellem Færøerne og Danmark bliver så kolde at du får brug for den her.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Tak. Jeg kan se at dette her er en af de såkaldte ”bløde pakker”. (Pakkar upp). Jeg håber i hvert fald ikke at jeg får brug for den her i lokalet. Nej, den er fin. Og jeg kan se at den er i den helt rigtige skulderbredde.

Jeg vil så mere formelt sige velkommen til dette tredje møde. Som på de forrige vil vi diskutere landsstyrets traktatforslag.

På mødet den 2. maj fik vi lejlighed til at gennemgå stoffet i hovedtræk, og fik et ganske godt overblik. Vi fik afklaret, hvor der var behov for afklaringer, og fik en ganske god gennemgang af traktatforslaget.

Jeg vil gentage at regeringen er positivt indstillet på at indgå samarbejdsaftaler hvor det er nødvendigt.

Vi er også parat til... (ein farteleson ringir) at smide alle mobiltelefoner ud af vinduet. Det er sådan en ordening vi har her i huset. - Ja, I gør selvfølgelig som I vil, men det er sådan en ordening vi har ved den her slags møder.

På mødet 2. maj aftalte vi at vi skulle udarbejde og udveksle en række notater, hvor der var behov for yderligere afklaring, og at dagsordenen i dag skulle udarbejdes i lyset af hvilke temaer der var tilstrækkelig forberedt til videre drøftelse.

Regeringen har på sin side fremlagt følgende materiale:

- Et notat om mulighederne for at knytte pengevæsnet på Færøerne til euroen ved en eventuel dansk overgang til euroen.
- Et notat om forskellige overvejelser om regulering af statsborgerretsforholdene i forbindelse med færøsk suverænitet.
- Et udkast til et notat om betaling for samarbejdsordninger mellem danske og færøske myndigheder, og
- et notat vedrørende de militære installationer på Færøerne.

Formålet med dagens møde er at komme yderligere ned i substansen på tre områder:

For det første statsborgerskabet. Det tillægger vi overordentlig stor betydning. Statsborgerskabet har stor betydning for den enkelte. Derfor er dette forhold meget afgørende.

For den andet samarbejdsaftalerne, og for det tredje økonomien.

Indenfor samarbejdsaftalerne er der stadig et stort arbejde tilbage.

Vedrørende rettighederne har vi fundet ud af, at vi har et stort behov for at komme længere ned i substansen. Derfor har vi ikke noget notat herom endnu. Det tager tid.

Vi er enige om at kongefællesskabet samt forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold ikke er på dagsordenen. De vil ikke blive taget op i denne omgang.

Regeringen vil dog knytte nogle bemærkninger til det sidste, da der har verseret nogle faktuelle fejltagelser om dette. Sagen er ikke på dagsordenen, men den har efter regeringens opfattelse fået en forkert drejning.

I det brev jeg modtog fra lagmanden nævnes to aspekter:

Det ene er spørgsmålet om, hvorvidt den danske regering har fået fradrag eller rabat i NATO som følge af den militære tilstedeværelse på Færøerne, herunder NATO-radaren, og det anden er spørgsmålet om en redegørelse fra regeringen om forsvarsanliggender, herunder hvilke ændringer regeringen ser for sig som nødvendige ved færøsk suverænitet.

Jeg håber I forstår, og jeg vil gentage, at dette sidste kan vi ikke svare på før vi får et konkret udspil. Og dette udspil må komme fra jer. I egenskab af suveræn stat, så må det være jer der kommer med et udspil.

Og så vil jeg bede udenrigsministeren om yderligere at redegøre for dette.

NIELS HELVEG PETERSEN: Ja tak. Den centrale antagelse i de færøske beregninger er, at der inden for NATO-samarbejdet skulle eksistere en forpligtelse til at anvende 3 % af BNP til forsvaret. Dette er ikke korrekt. Der har ikke eksisteret en sådan forpligtelse. Derimod enedes NATO landene i 1978 om en generel politisk målsætning, hvorefter medlemslandene ville bestræbe sig på at sikre en årlig vækst på 3 % i forsvarsudgifterne. Grundlaget for beregningen er med andre ord forkert. Kun få af NATO-landene nåede imidlertid denne målsætning.

Hertil kommer at Færøerne under den kolde krig nød godt af den vestlige alliances beskyttelse og løbende har bakket op om dansk tilknytning til NATO. Udgifterne til Færøernes sikkerhed afholdes endvidere over forsvarsbudgettet, som Færøerne ikke bidrager til. Endelig har Færøerne økonomisk nydt gavn af den allierede tilstedeværelse på Færøerne.

Regeringen accepterer derfor ikke, at Færøerne har et sikkerhedspolitisk tilgodehavende i Danmark.

Landsstyret har bebudet, at Færøerne vil agere ansvarsfuldt på det sikkerhedspolitiske område, og i man vil bidrage til opretholdelse af freden i området.

Dette hilser vi naturligvis velkomment, men jeg har dog nogle overvejelser i forbindelse med jeres planer.

Der har været talt om medlemskab i Partnership For Peace. Jeg tror ikke Færøerne kan få medlemskab i den organisation.

I Partnership For Peace er der ikke noget kollektivt forsvar, blot praktisk bilateralt samarbejde. Forudsætningen for medlemskab i Partnership For Peace er, at man har egne styrker. Derfor er Partnership For Peace ikke en reel mulighed for Færøerne.

Derudover er Partnership For Peace en organisation for lande der ønsker at *nærme sig* NATO, og ikke for lande der ønsker at *fjerne sig* fra NATO, som dette her vil blive opfattet.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Ja. Jeg synes vi skal se nærmere på dette næste gang.

Har du, lagmand, nogen konkrete bemærkninger?

ANFINN KALLSBERG: Ja, det tror jeg nok, men jeg har også nogle generelle betragtninger (LESUR):

”Vi har en lang og vigtig dagsorden foran os.

Jeg er derfor meget tilfreds med, at statsministeren i vores brevveksling har pointeret, at vi skal sigte mod resultat-orienterede forhandlinger.

Derfor vil jeg gerne gå lige til sagen og slå fast, hvad der kræves af begge parter for at vi kan nå resultater i dag.

- Forhandlingerne bør bygge på gensidig respekt og på ligestilling.
- De bør bygge på en erkendelse af, at begge parter har haft sine interesser, sine fordele og sine ulemper af hjemmestyreordningen.
- De bør bygge på, at vi holder os til de aftaler, der er indgået mellem parterne om forhandlingsforløbet – ikke blot aftalernes bogstav, men også deres ånd.
- De bør bygge på, at begge parter har en fælles interesse i at skabe et nyt og værdigt fællesskab mellem landene.

- Landsstyret kan ikke acceptere, at regeringen fremstiller forhandlingssituationen som et ensidigt forhold mellem en giver og en modtager.

- Det er heller ikke acceptabelt, at regeringen kun behandler de økonomiske forhold i offentlige udmeldinger. Skal vi opnå resultater i dag, må vi komme væk fra de økonomiske magtdemonstrationer, og tage hul på reelle forhandlinger.
- Gensidig respekt og fælles interesser er en forudsætning for behandlingen af samtlige dagsordenspunkter.
- Jeg vil her gøre landsstyrets overordnede holdning klar på de enkelte dagsordenspunkter.
- Vi står uforstående overfor, at regeringen ikke ville imødekomme vores ønske om at informere os om de forsvarspolitiske forhold på mødet i dag.
- Men vi ser frem til, at dette kommer som et punkt på dagsordenen under vores næste møde, da dette er en forudsætning for vores forberedelser på dette område.

Landsstyrets reviderede traktatforslag

- Vi har konstateret, at regeringen ikke har set nogen grundlæggende tekniske eller juridiske forhindringer for indgåelse af en traktat, der tager udgangspunkt i landsstyrets forslag.
- Vi har noteret os de spørgsmål og ønsker, som regeringen har rejst vedrørende traktatforslaget og har indarbejdet disse i vores reviderede forslag, som jeg vil komme ind på under dagsordenspunkt 2.

Statsborgerskab borgernes rettigheder

- Ordningen mellem Island og Danmark er og må være forbilledet, når vi forhandler om statsborgerskab og rettigheder i hinandens lande. Dvs. at danske borgere på Færøerne som udgangspunkt har samme rettigheder som færøske borgere og omvendt.
- Vedrørende statsborgerskabet ser vi ingen grundlæggende problemer i den ordning, som Justitsministeriet foreslår i forbindelse med de praktiske anordninger. Dog vil vi foreslå, at kriteriet for at kunne vælge statsborgerskab sænkes til en 5 årig tilknytning til det respektive land.
- Vi ser det dog som en absolut forudsætning for at kunne indgå en sådan aftale om statsborgerskab, at vi har afklaret spørgsmålet om færingers og danskeres rettigheder i hinandens lande.

Administrativt samarbejde og myndighedsudøvelse

- Forudsætningen for en fornuftig løsning på det administrative område, at samarbejdordningerne baseres på gensidighed.

- Vi må finde en ordning der tager hensyn til, hvad parterne relativt yder.
- Landsstyret kan ikke uden videre tage finansministeriets notat til efterretning, fordi notatet i for høj grad fokuserer på, at der er tale om en envejs ydelse, hvor Færøerne køber tjenester fra Danmark. Også på dette område må der være tale om en gensidighed, som ses igen i en vis form for fleksibilitet i aftalen om administrativt samarbejde mellem Danmark og Færøerne.

Økonomiske spørgsmål – monetært samarbejde, opgørelse over statslige ejendomme på Færøerne, og økonomisk overgangsordning

- Alle de økonomiske forhold må behandles i en vis sammenhæng. Økonomisk overgangsordning, valutasamarbejde og opgør over ejendomme, må behandles ud fra fælles interesser om en rimelig ordning og afklaring.

Monetært samarbejde

- I forbindelse med det fremtidige monetære samarbejde mellem landene er landsstyret indstillet på at følge samme internationale retningslinjer for regulering af det finansielle område som Danmark.
- Landsstyret er også indstillet på at tilpasse den økonomiske politik til de krav, som stilles i en monetær union.
- Den danske befolknings afstemning om den fælles europæiske mønt i september gør det meget vigtigt, at vi både finder en afklaring på spørgsmålet om det fremtidige monetære samarbejde mellem Færøerne og Danmark, og spørgsmålet om færøsk suverænitet som helhed.

Opgørelse over statslige ejendomme på Færøerne

- Vedrørende de statslige ejendomme på Færøerne er landsstyrets udgangspunkt, at dette spørgsmål bør løses i henhold til almindeligt accepteret folkeretlig opfattelse om efterfølgerstaters overtagelse af sådanne ejendomme.

Økonomisk overgangsordning

- Forhandlingerne om den økonomiske overgangsordning må føres med udgangspunkt i faglige analyser og et faktuel grundlag.
- Vi aftalte i 1998, at vi skal forhandle om en økonomisk overgangsordning, der tilstræber opbyggelsen af en selvstående færøsk økonomi.
- Landsstyret kan ikke acceptere, at denne aftale – som både Lagting og Folketing har vedtaget – ikke overholdes. Hvis vi ikke indleder disse forhandlinger i dag, er det tale om klart aftalebrud.
- Politisk er det uacceptabelt, at statsministeren hidtil – på trods af aftalen – blankt har afvist at forhandle om overgangsordningen, men gang på gang har fremsat ubegrundede proklamationer i offentligheden om, at overgangen bliver på 3-4 år.

- Statsministerens klare budskab til det færøske folk har været, at det vil koste dyrt hvis man ønsker at tage ansvaret for sit eget land.
- Implicit i denne trussel har der været et løfte om en økonomisk gulerod, hvis den færøske nation vedbliver at være afhængig og uselvstændig.
- Statsministeren har dog ikke sagt noget om, hvad det er regeringen tilbyder Færøerne hvis man vælger at fortsætte i denne situation, og befolkningen er derfor sat overfor et illusorisk valg.
- Denne fremgangsmåde må holde op.
- Landsstyret vil i dag fremlægge et nyt udspil, hvor Færøerne forpligter sig til at tilbagebetale alle overførsler, der sker efter den af regeringen foreslåede overgangsperiode, såfremt landskassen indenfor de næste 15 år vil få betydelige indtægter fra olieindustri. De ydelser, der finder sted i ordningens sidste 10-11 år, vil dermed være at betragte som lån”.

Det var det vi havde indledningsvis. Vedrørende det forsvarspolitiske vil jeg sige at det er misforstået hvis regeringen mener, at vi ikke vil komme med noget udspil på det sikkerhedsmæssige område. Men vi har ikke den nødvendige viden på området. Vi har brug for at få oplysninger. Vi må få et faktuel grundlag, så vi kan udarbejde et kompetent oplæg.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Ja tak. Nu forstår jeg bedre gaven og det der blev sagt om kolde forhold.

Jeg vil gerne sige tre ting:

Et: vi ikke er enige om noget før vi er enige om alting. Det følger af den situation, vi sidder i.

To: Regeringen holder sig til de aftaler, der er indgået. Det har vi altid gjort.

Tre: Lad os komme i gang.

Jeg lagde mærke til, at udenrigsministeren nikkede da du talte om jeres problemer med manglede viden på det sikkerhedspolitiske område. Og jeg forstår det godt. Det skal vi nok finde en løsning på. Skal vi så gå videre.

Punkt 2 á dagsskánni. ”Landsstyret redegør for ændringerne i det reviderede traktatforslag”

POUL NYRUP RASMUSSEN: Næste punkt er landsstyrets redegørelse for ændringerne i det reviderede traktatudkast.

ANFINN KALLSBERG: Ja. Og her bliver det Høgni Hoydal, der fremlægger.

HØGNI HOYDAL: Ja tak.

(Lesur leysliga eftir hesum):

“Under vores seneste forhandlingsmøde havde den danske udenrigsminister nogle positive og konstruktive bemærkninger til traktatudkastet.

På baggrund heraf har landsstyret revideret nogle af udkastets indledende artikler samt afsluttende artikler. Herudover er der gennemført en enkel justering i traktatudkastets præambel.

I traktatudkastets præambel er “administrativ overgangsordning” blevet erstattet med “administrativ samarbejdsordning”. Landsstyret mener, at dette bedre afspejler intentionerne om samarbejdet mellem Færøerne og Danmark på dette område. Denne justering er også blevet gennemført i traktatudkastets artikel 1.

Vedrørende traktatudkastets artikel 2 har landsstyret imødekommet de danske bemærkninger hertil og strøget stk. 1, idet landsstyret accepterer, at artikel 2, stk. 1 indholdsmæssigt har samme betydning som artikel 17.

Vedrørende traktatudkastets artikel 6 har landsstyret imødekommet de danske bemærkninger til denne artikel. Landsstyret er enigt med den danske regering om, at denne artikel også bør omfatte fremtidig fællesskabsret.

Landsstyret har også imødekommet de danske bemærkninger til artikel 19. Landsstyret foreslår, at artikelen indeholdsmæssigt formuleres symmetrisk vedrørende opsigelse af administrativ samarbejde, der er omfattet af artikel 13, således at begge parter kan opsiges samarbejdet på samme betingelser efter 5 år med et varsel på 12 måneder.”

Ja, det var den mere kedelige del af det vi talte om sidste gang.

POUL NYRUP RASMUSSEN: . Ja, det kan være det er kedeligt, men det er vigtigt.

Men det er også vigtigt at vi er enige om indholdet før vi er enige om teksten.

Har udenrigsministeren nogen bemærkninger? Hvis ikke vil jeg foreslå at udenrigsministeriet ser på dette, og gør sine bemærkninger. Men jeg forstår at vi er stadigvæk enige om, at vi tager kongefællesskabet til sidst, af respekt for kongehuset.

Dette som vi har fået er meget hjælpsomt.

Punkt III,1 á dagsskánni: Forhandlinger

Punkt III,1 á dagsskánni: ”STATSBORGERSKAB OG BORGERNES RETTIGHEDER

POUL NYRUP RASMUSSEN: Næste punkt på dagsordenen er statsborgerskabet og borgernes rettigheder.

Jeg vil gøre regeringens standpunkt klart. Og det er: Lad os skelne skarpt mellem statsborgerskabet og de rettigheder, der knytter sig til statsborgerskabet.

Det er vor opfattelse, som nu også er blevet bekræftet af landsstyret, at det er klart at med en suveræn stat følger et selvstændigt statsborgerskab. Overgangen til et færøsk statsborgerskab bør være reguleret i selve traktaten.

Vi har bestræbt os på at finde en afklaring. Justitsministeriet har forberedt et grundlag. Vi har ikke taget endelig stilling, blot foretaget en afbalancering af de forskellige hensyn - et første bud.

Måske justitsministeren vil redegøre for dette notat.

ANFINN KALLSBERG: Måske skulle vi først ...

FRANK JENSEN: Måske jeg kunne foretage en kort introduktion først? Udgangspunkter for os er, at vi i dag har et fælles statsborgerskab. Derfra må vi så finde løsningsmodeller. Det er klart at der i forbindelse med en suveræn færøsk stat skal være et selvstændigt færøsk statsborgerskab.

Regeringen har i notatet beskrevet en række spørgsmål og løsningsmodeller, som der må tages stilling til, når det skal bestemmes, hvilke danske statsborgere der i forbindelse med færøsk suverænitet skal overgå til at være færøske statsborgere.

Jeg vil understrege at der er tale om et *oplæg*. Vi er åbne over for de kommentarer og synspunkter, der vil komme i dag.

Vi har i oplægget lagt vægt på at tilgodese nogle grundlæggende principper.

- At finde frem til en ordening, der afspejler, at en ny stat med egne statsborgere er blevet til.
- at ordningen opleves som naturlig og rimelig af de personer der omfattes af den, og
- at den er klar og enkel og let at administrere.

Der er lagt op til en afgrænsning af to persongrupper, som det vil være naturligt at skal have færøsk statsborgerskab i forbindelse med færøsk suverænitet. Afgrænsningerne bygger først og fremmest på bopæl og fødested og på forældrenes fødested.

Det drejer sig om følgende grupper:

- personer som har bopæl på Færøerne på skæringsdagen, og som er født på Færøerne, og
- personer, der har bopæl på Færøerne på skæringsdagen, som ikke er født på Færøerne, men hvis forældre er født på Færøerne.

I notatet foreslås det, at disse to persongrupper i forbindelse med færøsk suverænitet skal have færøsk statsborgerskab. Det vil samtidigt sige, at de mister deres danske statsborgerskab.

Selv inden for de to persongrupper kan der være personer der har en langt stærkere tilknytning til Danmark end Færøerne, og der er derfor foreslået en mulighed for, at de i stedet kan vælge dansk statsborgerskab, fx hvis de tidligere har boet i Danmark i en årrække.

Vi har sat grænsen til 7 år, fordi det er grænsen for at kunne få dansk statsborgerskab ved naturalisation i henhold til loven om indfødsret.

Vi er opmærksomme på at man kan rejse tvivl om afgrænsningen, og det er vi åbne for at drøfte.

Det samme gælder naturligvis omvendt.

Endelig foreslås det at personer, som har bopæl uden for Færøerne, men som alligevel har tilknytning til Færøerne fordi de eller deres forældre er født der, eller fordi de tidligere har boet på Færøerne, får adgang til at kunne vælge færøsk statsborgerskab.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Tak. Jeg vil foreslå at vi holder statsborgerskabet og rettighederne adskilt. Jeg vil bede om jeres bemærkninger til dette:

Bopæl
Fødested
Forældres fødested

HØGNI HOYDAL: Tak for notatet, og for bemærkningerne.

Jeg vil straks gøre klart at vi er uenige. Efter vor mening må vi *ikke* adskille statsborgerskab og rettigheder.

Vi er enige i at det er et meget vigtigt spørgsmål, at få afklaret reglerne for statsborgerskabet, og derfor er det meget vigtigt at finde en rimelig løsning. Vi er enige i et selvstændigt statsborgerskab. Men det kan ikke behandles uafhængigt af rettighederne.

Grunden til vores uenighed er måske at vi har forskellige formål. Vi ønsker et tæt fællesskab mellem Færøerne og Danmark. En af forudsætningerne for det tætte fællesskab er en ordening med lige rettigheder.

En af de største grupper relativt set, som vi diskuterer, er danskerne på Færøerne. Det er ikke mindst disses rettigheder vi taler om.

HØGNI HOYDAL (lesur leysliga úr talupappírnum):

Etableringen af Færøerne som suveræn stat forudsætter et selvstændigt færøsk statsborgerskab.

Men forhandlingernes formål er også et tæt folkeretligt fællesskab mellem Færøerne og Danmark. En af forudsætningerne for et godt fællesskab er, at vores borgere har vide rettigheder i hinandens lande.

Vi har fået et notat fra Justitsministeriet om de praktiske anordninger i forbindelse med oprettelsen af et færøsk statsborgerskab, og vi ser ingen grundlæggende problemer i den foreslåede ordning.

Men dette notat vedrører alene spørgsmålet om, hvilke personer der med tilknytning til Færøerne skal have færøsk statsborgerskab i forbindelse med færøsk suverænitet. Spørgsmålet om færøske og danske statsborgeres rettigheder i hinandens lande, berøres ikke i regeringens notat.

Landsstyret ser det som en absolut nødvendighed, at disse to forhold behandles og løses under ét. Forudsætningen for at indgå en aftale om statsborgerskab er, at vi har også har afklaret spørgsmålet om borgernes rettigheder. Borgerne må kende konsekvenserne af deres valg af statsborgerskab.

Regeringen har foreslået, at dette spørgsmål reguleres i henhold til eksisterende nordiske aftaler.

Landsstyret har derfor udarbejdet et notat, der overordnet behandler retsvirkningerne af indfødsret i Danmark og sammenholder disse med de rettigheder, som nordiske statsborgere har i Danmark i henhold til eksisterende nordiske aftaler.

Konklusionen er, at langt de fleste rettigheder som følger af dansk indfødsret, også vil kunne opnås for danske statsborgere på Færøerne og færøske statsborgere i Danmark, ved at Færøerne som suveræn stat tiltræder de nordiske aftaler på området. Kun ganske få rettigheder er ikke omfattet af disse konventioner.

Facit er derfor nærmest det samme, uanset hvilken løsning vi vælger.

Men der er dog fire vigtige grunde til, at vi bør vælge en ordning med fulde rettigheder hos hinanden.

Fire hovedbegrundelser

1. Politisk signal Der er et vigtigt politisk signal og et stærkt symbolværdi i den løsning, vi vælger. Vores fællesskab rækker jo ud over det nordiske, og har sine rødder i en lang fælles historie.

Landsstyret ønsker at sikre de personer på Færøerne, der ønsker at beholde sit danske statsborgerskab, samme rettigheder som færøske statsborgere. Dette vil vise respekt for de familiemæssige bånd der knytter Færøerne og Danmark sammen, og vil fremme det fremtidige fællesskab mellem landene.

Regeringen har gentagne gange omtalt værdien af denne tilknytning, og må derfor også have en interesse i at sikre en sådan ordning for de personer, der er bosiddende i Danmark, og som vil kunne vælge færøsk statsborgerskab.

Det er denne gruppe – danskere på Færøerne og færinger i Danmark – som mest af alt har krav på, at vi opbygger et ligeværdigt og respektfuldt fællesskab.

2. Vi bør undgå at sætte folk i dilemma. Både den danske regering og landsstyret må have en interesse i, at undgå at sætte et stort antal personer i et dilemma med hensyn til valg af statsborgerskab. Dette er specielt gældende for færinger i Danmark og danskere på Færøerne.

For det danske og færøske samfund vil det heller ikke være af særlig betydning hvilket statsborgerskab disse personer vælger.

Vi bør derfor give tryghed for, at det fx ikke vil skabe problemer for en dansker på Færøerne, hvis han vælger et dansk statsborgerskab.

Denne tryghed sikres bedst med den foreslåede ordning.

3. Den enkleste løsning. Rent praktisk vil en ordning med lige rettigheder både for Danmark og for Færøerne være langt enklere at administrere.

4. Islandske forbillede. Der er præcedens for en ordning med lige rettigheder. Det var som bekendt den ordning, som Island og Danmark indgik i 1918.

Landsstyret kan ikke se nogen begrundelse for, at vi ikke skal indgå en aftale som den foreslåede.

Vi holder derfor fast ved traktatforslagets artikel 14, hvorefter danske statsborgere på Færøerne som udgangspunkt i enhver henseende nyder lige ret med færøske statsborgere, og omvendt.

Jeg vil nu se nærmere på de to dele af spørgsmålet om statsborgerskab og rettigheder.

Statsborgerskab

Landsstyret kan under den forudsætning, at statsborgerskab og borgernes rettigheder ses i en sammenhæng, som udgangspunkt tilslutte sig de overvejelser som er nævnt i regeringens notat.

Landsstyret er dog af den opfattelse, at kriteriet ”den pågældendes eget ønske” skal tillægges yderligere vægt ved afgørelsen af fastlæggelsen statsborgerskab.

Derfor foreslår vi, at bopælskravet på 7-10 år for at kunne få statsborgerskab, som er nævnt i regeringens notat, fx generelt fastsættes til 5 år.

Borgernes rettigheder

Landsstyrets traktatforslag artikel 14 er samme løsning som i den Dansk- Islandske forbundslov fra 1918.

Denne ordning blev dengang foreslået af den danske regering.

Der er dog på en række områder forskelle, som skal kommenteres.

Vi har allerede i bemærkningerne til traktatforslaget givet udtryk for, at den foreslåede løsning indebærer, at landsstyret forpligter sig til, at reglerne for indfødsrets erhvervelse og fortabelse vedbliver at være indbyrdes overensstemmende mellem de to lande.

Landsstyret skal hermed understrege, at landsstyret også på dette område er indstillet på at tiltræde og følge de internationale aftaler som Danmark har tiltrådt og fremover vil tiltræde.

I pkt. 2 i artikel 14 i landsstyrets traktatforslag foreslås, at der i national lovgivning kan fastsættes begrænsninger for fysiske valutaudlændinges ejerforhold inden for primære erhvervsgræne, der er baseret på naturressourcer.

Denne ordning, som allerede er gældende, også for danskere, under gældende hjemmestyreløvs, praktiseres fx i dag inden for opdrætserhvervet.

Den foreslåede ordning er således en videreførelse af hvad der er gældende.

I pkt. 3 i artikel 14 i landsstyrets traktatforslag foreslås, at begge lande i national lovgivning kan gøres begrænsninger for statsborgere hos den anden part ved besættelse af stillinger i den offentlige administration, hvis administrationen har til formål at beskytte statens eller andre offentlige institutioners almindelige interesser.

En tilsvarende bestemmelse findes ikke i hjemmestyreløven, men er almindelig kendt i internationale aftaler mellem stater og i nationale konstitutioner. Fx siger den danske grundlovs § 27 stk. 1, at ingen kan ansættes som tjenestemand uden at have indfødsret.

I pkt. 4 i artikel 14 i traktatforslaget foreslås, at der i national lovgivning kan gøres begrænsninger for statsborgere hos den anden part for så vidt angår værnepligt samt valgret og valgbarhed ved valg.

Vedrørende værnepligt er indenrigsministeriets praksis på dette område i dag, at færøske unge mænd, hvis afstamning hører til den færøske befolkning, og som oplyser sig at opholde sig midlertidigt i Danmark, går fri for sessionsbehandling.

Landsstyrets forslag er således at denne ordning gøres permanent.

Valgret og valgbarhed ved valg kan allerede i henhold til gældende hjemmestyreløvs gøres afhængig af, at vedkommende er færing.

Denne bemyndigelse er endnu ikke udnyttet, men hjemmestyret har dog fastsat særlige regler på dette område for færing, der midlertidigt opholder sig i Danmark.

Landsstyrets forslag er, at denne mulighed opretholdes. Vi foreslår altså ikke en nydannelse på dette område.

- Det var i hovedtræk vore *samlede* bemærkninger til statsborgerskab og rettigheder.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Tak for de bemærkninger. Vil justitsministeren gøre nogle ting klare?

Jeg synes det er vigtigt at huske på, at i 1918 var der intet nordisk fællesskab, der var ingen nordiske konventioner. Der var heller intet nordisk råd. Der var slet ikke det samarbejde, som vi kender i dag. Det er den fundamentale forskel. Havde vi haft disse ting dengang, havde man valgt denne løsning.

At være indenfor og at være udenfor – det er to forskellige ting. For Danmark og for regeringen er der forskel mellem at være en suveræn stat eller at være indenfor rigsfællesskabet. Det er to forskellige ting.

Det er *ikke* det samme at bruge nordiske rettigheder og en ordning der er baseret på de nordiske konventioner og en ordning med fulde rettigheder.

Vi mener dette er den bedste løsning. Der er en klar fremgangsmåde.

Justitsministeren

FRANK JENSEN: Selve skitsen for reglerne det færøske statsborgerskab er der ikke uenighed om. Der er nogen der spørger hvornår man skal kunne optere for færøske statsborgerskab. Om det skal være efter 5, 7 eller 10 år. Dette er ikke et problem.

Vedrørende rettighederne så har vi givet vores holdning til kende, og I har givet jeres holdning til kende. Men statsborgerskab præjudicerer ikke noget om rettigheder.

Men vi har rimelig enighed om hvornår man skal kunne optere for statsborgerskab.

Jeg vil forklare lidt om betydningen af statsborgerskabet.
(lesur)

Borgernes rettigheder

Regeringen har igangsat et større udredningsarbejde om betydningen efter dansk lovgivning af dansk statsborgerskab.

Landsstyret har selv udarbejdet et notat om spørgsmålet, der bygger på en gennemgang af enkelte udvalgte retsområder. Det konkluderes i landsstyrets notat, at rettigheder og forpligtelser i nordisk lovgivning først og fremmest er knyttet til bopæl, og at det kun har ”ringe praktisk betydning”, hvilket statsborgerskab en person har.

Regeringen gør opmærksom på, at det på en række områder tillægges betydning i dansk lovgivning, om en person er dansk statsborger.

Som eksempel kan nævnes, at der i dag gælder en aftale mellem Færøerne og Danmark om, at arbejds- og forsikringsperioder på Færøerne kan medregnes ved vurdering af, om en færing i Danmark er berettiget til dagpenge efter dansk lovgivning. Denne aftale – der er mere gunstig for færinger, end hvad der vil følge af såvel det nordiske samarbejde som EU/EØS-retten – er knyttet til færingers status som danske statsborgere.

Et andet eksempel er retten til vedvarende hjælp efter loven om aktiv socialpolitik. Mens det i relation til øvrige ydelser efter loven er tilstrækkeligt at have lovligt ophold i Danmark, tilkommer retten til vedvarende hjælp kun danske statsborgere eller statsborgere fra et EU/EØS-land, som efter fællesskabsretten er berettiget til ophold her i landet.

Det er derfor regeringens opfattelse, at man skal være varsom med at drage for faste konklusioner, inden der er foretaget en samlet gennemgang af dansk lovgivning.

En nærmere gennemgang af betydningen af overgang til færøsk statsborgerskab bør afvente færdiggørelsen af regeringens redegørelse, der involverer en række ressortministerier, således at gennemgangen kan ske på grundlag af et samlet overblik over dansk lovgivning.

Regeringen er herefter rede til at forhandle borgernes rettigheder med det færøske landsstyre. Det principielle grundlag herfor vil for regeringen være at ligestille færøske statsborgere med andre nordiske landes statsborgere, jf. bl.a. de nordiske konventioner herom.

HØGNI HOYDAL: Jeg går ud fra, at vi kan tale lige ud: Det her er et politisk spørgsmål, ikke et juridisk spørgsmål. Hvis udgangspunktet *politisk* er at enten er du i det danske rige eller også er du helt udenfor, så kan vi jo ikke så meget at forhandle om.

Vort udgangspunkt for dette er jo, at vi ønsker et folkeretligt fællesskab. Ønsker man ikke det fra dansk side, jamen så må man *sige* det. Men det er en *politisk beslutning*. Den kan ikke begrundes i teknik, eller pakkes ind i jura.

EU-passet. Hvilke rettigheder skal det give (...)

Ønsker man dette må man sige det. Vi må snakke mere politik og mindre teknik og jura. Det er jo menneskeligt ureelt. Dette er et politisk spørgsmål.

FRANK JENSEN: Alle er vel enige om, at det vi taler om ikke kun har symbolværdi. Vi har aldrig stukket under stolen at dette her vil få konsekvenser. Statsministeren har hele tiden sagt, at det her får konsekvenser. Det er ikke jura – det er realiteter.

Bopæl og ophold giver mange rettigheder, men det har også konsekvenser ellers, så var der ingen grund til at bruge tid på det.

Men det her har konsekvenser – også for den enkelte færing.

HØGNI HOYDAL: Enig. Men på Færøerne bor der 4000 mennesker som vil blive danske statsborgere. Dem ønsker vi at give fulde rettigheder. Det er helt naturligt for os. Vi vil ikke true dem med noget som helst.

Hvis der kun er to modeller – enten suveræn stat eller ikke – så lever vi ikke i den samme verden. Der findes jo uendelig mange former for tæt samarbejde mellem stater.

Vi giver relativt mere end I, ved dette.

FRANK JENSEN: Lad os vente, til vi ser det færdige resultat, så kan vi drøfte. Lad os sige: Nu har vi markeret synspunkter.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg har to sæt betragtninger, som jeg mener er vejen til en løsning.

(Ger tveir kassar við hondunum) Vi har to stater. En i hver kasse. En suveræn stat Færøerne her – den suveræne stat Danmark her. Og derfra må vi tale os tilrette. Den politiske vilje er der, men den kan ikke udmøntes, før vi er nede i substansen. Vi må starte med at definere to statsborgerskaber – et for Færøerne og et i Danmark.

De færinger, der har boet og arbejdet i Danmark, vil ikke miste rettigheder.

Jeg har forstået at man er enige om en praktisk model, der tager udgangspunkt i fødested. Vi er enige om de tre kriterier. I siger 5 år, vi siger 7-9 år, lad os forhandle om det. Lad os så se på hvad vi kommer frem til. Men vi er nødt til at gå igennem dette først.

HØGNI HOYDAL: Hvis jeg har forstået det ret, som statsministeren lægger op til, så skal jeg sige at vi har ikke tænkt at gøre særlige regler for 10% af den færøske befolkning, der er danskere, og sige: De kan ikke dette og ikke hint.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi har to suveræne stater – og derfra. Det er vores udgangspunkt. Det er et naturligt udgangspunkt for samarbejde, men vi må få notatet færdigt først.

Det notat landsstyret har lavet på rettigheder, graver ikke dybt nok. Vi kan påvise flere fejl ... (vísir til tveir ítökilig dæmi) ... ja, det kan justitsministeren forklare. Færøerne vil være underlagt de nordiske konventioner, så må vi se på, hvad der er tilbage.

HØGNI HOYDAL: Der er i den ordning vi har lagt op til, ikke den store forskel til den nordiske. Det er et rent politisk spørgsmål: vil man, eller vil man ikke? Så slipper vi for alt det udredningsarbejde.

FRANK JENSEN: Ja det er den aftale om dagpengene og vedvarende hjælp. Det er kun for danskere og borgere fra andre EU-lande.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Når du Hoydal taler venligt om danskere på Færøerne så vil jeg sige, at færinger i Danmark bliver omfattet af de nordiske konventioner.

HØGNI HOYDAL: Vi vil naturligvis tiltræde alle de nordiske konventioner. Det er ikke det vi taler om.

Men hvorfor vil i ikke indgå en ordning hvor danskere og færinger har fulde rettigheder hos hinanden, når I nu også er på vej til at gøre det i EU?

FRANK JENSEN: Lad os som udgangspunkt have de nordiske konventioner. Og lad os siden se på konsekvenserne af det.

Der gælder nogle særskilte rettigheder for eksempelvis islændinge. Vi kan lave specielle færøsk-danske aftaler som supplement. Viljen er der.

ANFINN KALLSBERG: Er I ikke nu ved at gøre det lidt for kompliceret? Der er jo kun tre forskelle: Varig socialhjælp, SU og kaptajner. Vi rejste spørgsmålet om kaptajner sidste gang, og man sagde fra dansk side, at det må vi finde en løsning på. Vi skal nu ind i et samarbejde. Så må vi have noget at samarbejde om.

FRANK JENSEN: Ja.

ANFINN KALLSBERG: Skal vi så ikke finde de enkle løsninger?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Politiske pennestrøg er ikke vores metode. Vi skal have et overblik over konsekvenserne. Lad os gå igennem de enkelte punkter.

Vi deler ikke jeres opfattelse. Når Høgni Hoydal siger at det er en stor fordel at have lige rettigheder – det er ikke vores opfattelse.

HØGNI HOYDAL: Hvis det er den politiske holdning, så har vi en klar holdning! Danmark og Færøerne har været sammen i 600 år. Og der bliver talt meget om den fælles historie og de fælles værdier. Skal vi ikke lade dette få en reel betydning. Og skal vi ikke nu undgå at sætte folk i en klemme?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det har konsekvenser. Når i opretter Færøerne som suveræn stat, så har det konsekvenser. Det må man gøre klart for den enkelte borger. Det er en stor fejl, ikke at fortælle sine statsborgere det.

MARIANNE JELVED: Vi skal forelægge dette for folketinget. De vil kende konsekvenserne helt præcis. De vil kræve en præcis gennemgang. Og det her er jo ikke så enkelt. Vi er nødt til at kunne beskrive de præcise konsekvenser.

Og så må vi bare beklage at justitsministeriet ikke har været i stand til at udarbejde et notat der nøjagtigt beskriver konsekvenserne.

FRANK JENSEN: Det er delt ud til alle ministerierne.

MARIANNE JELVED: Ok – så er det regeringen der har skylden.

Så siger Høgni Hoydal at vi skal have lige rettigheder. Men så skal vi også kende hinandens systemer. Det med de samme rettigheder i hinandens land, det kan jeg over hovedet ikke overskue.

Der er dansk folkepension i Danmark. Har Færøerne f. eks. folkepension?

Hvad hvis vi forestiller os en situation med 30% nedgang i den færøske økonomi? Det er sket før – og mange færinger flyttede til Danmark.

Hvis Danmark skal fungere som buffer i en sådan situation – er det det der er meningen?

HØGNI HOYDAL: Kære Marianne, der er ingen forskel.

KARSTEN HANSEN: *Det* er reguleret i nordiske aftaler. Der er blot uger til forskel vedrørende arbejdsløshedsforsikring.

HØGNI HOYDAL: Jeg er meget ked af den udmelding. Det kan jo også være, at det vil gå opad. Danskerne skal være meget velkomne.

ANFINN KALLSBERG: Der er meget lidt forskel mellem de rettigheder dette forslag giver, og de rettigheder man har ifølge de nordiske konventioner.

HØGNI HOYDAL: Jeg er ked af det signal du sender med dit spørgsmål.

MARIANNE JELVED: Det var kun et spørgsmål.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Kan justitsministeren sige hvor langt de er kommet med redegørelsen?

FRANK JENSEN Vi er i gang med at indsamle materiale fra alle ministerierne. Vi har sendt landsstyrets notat ud til ministerierne. De vil påvise de konkrete konsekvenser.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Hvornår bliver det færdigt?

(EMBÆTISMAÐUR): Vi har den 15. juni i dag. Der kommer ferie (...)

HELENA DAM Á NEYSTABØ: I taler om to forskellige ting.

Vores traktatforslag lægger op til et forhold, der er mere end et almindeligt nordisk tilhørsforhold, som f. eks. forholdet mellem Danmark og Sverige. Det er det politiske.

Det andet: Hvis i nu vil bruge de nordiske konventioner, så er det vel ikke nødvendigt at foretage disse beregninger. Det er det tekniske eller juridiske.

Det politiske er, at I ligestiller Færøerne med fx Sverige.

Til Marianne Jelved vil jeg sige, at så vidt vi ved – der blev foretaget en stor undersøgelse af det – er næsten alle færinger der er emigreret til Danmark under krisen – de er arbejdskraft. Så *hvis* de kommer, så er dem der kommer ikke nogen der kommer for at få bistandshjælp. Det er den aktive del af befolkningen der emigrerer.

HØGNI HOYDAL: Relativt set er det 10% af befolkningen vi taler om. Hvis vi ikke gør dette så får vi en etnisk opdeling som den, der blev lagt op til på det første møde. Der vil gå en linje lige ned igennem de fleste familier på Færøerne.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg vil glemme den bemærkning om den etniske opdeling. Det er ikke mig der ønsker at udmelde den slags.

Lad os nu få den opgørelse hurtigst muligt.

Lagmanden nævnte kaptajner og andre grupper. Det finder vi en løsning på.

Skal vi ikke gå videre. Så arbejder vi videre med vores notater.

ANFINN KALLSBERG: Lad os konstatere at vi er uenige, men at vi ikke er uenige om at få det faktuelle grundlag for at kunne tage stilling. Men vi er ikke nået til det endelige resultat.

MOGENS LYKKETOFT: Vedrørende ligestilling: Formel ligestilling er ikke det samme som lige rettigheder. Arbejdsløshedsunderstøttelsen er eksempelvis ikke den samme på Færøerne og i Danmark.

HØGNI HOYDAL: Jeg forstår godt bemærkningen. Den er uheldig. Vi har aldrig beskyldt danskere for at komme til Færøerne for at få socialhjælp.

Punkt III, 2 á dagsskánni: Administrativt samarbejde og myndighedsudøvelse

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vores næste punkt på dagsordenen er samarbejdsordningerne

Tak for notatet. Vi er kommet langt. Der udstår opgaver at få beskrevet samarbejdsordningerne. Jeg har bedt finansministeren om at redegøre for dette.

ANFINN KALLSBERG: Og Helena Dam á Neystabø vil lægge frem for vores vedkommende.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Finansminister har du bemærkninger om dette?

MOGENS LYKKETOFT: (Lesur leysliga úr talupunktunum hjá stjórnini):

”På mødet den 2. maj 2000 tilkendegav regeringen, at den var fuldt indstillet på i form af et tæt administrativt samarbejde på en række områder at ”hjælpe på vej”, hvis det færøske folk måtte beslutte sig for suveræniteten. Det understregedes endvidere, at ledelsen og ansvaret for myndighedsudøvelse på Færøerne må ligge hos landsstyret i

tilknytning til omdannelse af Færøerne til en suveræn stat. Dette synspunkt har landsstyret tilsluttet sig.

På mødet den 2. maj aftaltes, at der skulle udarbejdes et fællesnotat om betalingsprincipper i forbindelse med samarbejdsaftaler. Regeringen har tilsendt landsstyret Finansministeriets udkast til notat af 1. juni og afventer landsstyrets bemærkninger, således at fællesnotatet kan færdiggøres.

Det videre – og ganske omfattende – arbejde ligger nu i, at landsstyret som aftalt den 2. maj 2000 udarbejder konkrete forslag til samarbejdsaftaler på de enkelte områder, som udpeget i landsstyrets notat af 8. juni.

Generelt må der for samarbejdsaftalerne gælde følgende:

For det første må det klart fremgå af en samarbejdsaftale, hvad samarbejdet omfatter, og hvad vilkårene er. Danske myndigheder vil kunne indgå i et samarbejde på områder, der i forvejen ligger inden for myndighedens arbejdsområde – men hvor myndighedsudøvelsen utvetydigt ligger hos landsstyret.

For det andet må varigheden af dansk administrativ bistand fastsættes område for område. Men udgangspunktet er klart, at Færøerne – efter en vis periode – selv må varetage landets administrative opgaver. Derfor bør der tilknyttes en åremålsperiode til de enkelte aftaler, som kan forlænges efter konkret aftale.

For det tredje må vilkårene for opsigelse fremgå af aftalen. Såvel den færøske som den danske myndighed må have mulighed for at opsiges en aftale med et rimeligt varsel.

For det fjerde forudsættes fra dansk side, at samarbejdet sker mod dækning af alle udgifter forbundet hermed for den danske myndighed. Regeringen har som nævnt fremsendt Finansministeriets udkast til notat om betaling for samarbejdsordninger mellem danske og færøske myndigheder til landsstyret.

I notatet foreslås, at der i opgørelsen af omkostninger anvendes samme principper, som når statslige myndigheder udbyder tjenester til andre offentlige myndigheder eller private efter reglerne om indtægtsdækket virksomhed. Dette indebærer fuld omkostningsdækning med udgangspunkt i de langsigtede gennemsnitsomkostninger.

Regeringen vil i den forbindelse præcisere, at administrativ bistand i givet fald sker på landsstyrets regning og risiko.”

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Det er godt at begge parter er indstillet på at finde løsninger, for vi kan ikke anvende ens løsninger over det hele, områderne er meget forskellige.

Vi har studeret Finansministeriets notat, og har nogle kommentarer. Vi er ikke *grundlæggende* uenige.

(Helena lesur síðan leysliga úr landstýrisins talupunktum)

(Kl. 17.44. Meðan Helena leggur fram, fær Nyrup eitt bræv í hondina. Hann ilskast, vísir tað fyri Marianne Jelved, og sigur: ”Pressemeddelelse fra landsstyret – udsendt kl. fire dansk tid”).

”På mødet 2. maj stillede regeringen en række spørgsmål vedrørende det fremtidige administrative samarbejde mellem landene. Desuden har regeringen udarbejdet et notat om samarbejdsprincipper og et udkast til fællesnotat vedrørende betalingsform fra den danske regering.

Samarbejdsordningerne er af meget forskellig karakter lige fra samarbejde, hvor begge parter drager nytte af hinandens bidrag og til områder, hvor opgaverne bliver købt fra danske myndigheder som indtægtsdækket virksomhed.

Der vil også være områder, hvor færøske myndigheder allerede i dag betaler for tjenesteydelserne, og hvor betalingsformen enten er fastsat i særlige bekendtgørelser eller henhører under særlige aftaler mellem ressortområderne.

Endelig er der områder, hvor færøske myndigheder får mulighed til at søge om støtte til særlige formål.

Landsstyret konstaterer derfor, at der er behov for at fastsætte de overordnede retningslinjer for samarbejdet, før det konkrete indhold på de enkelte områder fastsættes.

I et selvstændigt Færøerne vil al forvaltning og myndighedsudøvelse foretages af færøske myndigheder.

Med hensyn til de overordnede retningslinjer vedrørende betalingsform henvises til landsstyrets notat om samarbejdsordninger mellem Færøerne og Danmark.

Her foreslås, at de færøske myndigheder køber tjenesteydelser, rådgivning m.m. til den pris og betalingsform, som parterne måtte enes om efter principperne der er beskrevet i justitsministeriets notat herom.

Med hensyn til regeringens udkast til fællesnotat om betaling for samarbejdsordninger mellem danske og færøske myndigheder bemærkes imidlertid, at forslaget kun dækker områder vedrørende énvejs tjenesteydelser fra danske til færøske myndigheder.

Landsstyret mener, at denne énvejs betragtning ikke kan stå alene, fordi intentionen om fælles samarbejdsordninger således bliver tilintetgjort.

Landsstyret kan derfor ikke uden videre tilslutte sig regeringens udkast til dette fællesnotat.

Landsstyret foreslår, at de overordnede retningslinjer og betalingsform samt intentionerne med det fremtidige samarbejde beskrives i traktatteksten. Efterfølgende bliver det de respektive danske og færøske myndigheder, der i fællesskab udarbejder samarbejdsaftalernes konkrete indhold.

Domstolsordningen

På mødet d. 2. maj stillede regeringen en række spørgsmål vedrørende domstolsordningen, herunder hvorledes landsstyret har tænkt sig at indrette det færøske domstolssystem.

Landsstyret her i notat om forhandlinger med den danske regering om Færøernes retsstilling behandlet nævnte spørgsmål. Notatet indeholder landstyrets bemærkninger til traktatforslaget.

Landsstyret bemærkninger til dette er i øvrigt, at ved oprettelsen af en selvstændig stat oprettes selvstændige færøske domstole, anklagemyndighed og politi.

Den færøske grundlovskommission har nedsat et underudvalg til at udforme et forslag til en færøsk domstolsordning.

Underudvalget er ikke bundet af nogen tidsfrist for færdiggørelsen af arbejdet. Det er overvejende sandsynligt, at udvalget ikke vil færdiggøre sit arbejde indenfor det næste år.

Landsstyrets hovedsynspunkter vedrørende et kommende selvstændigt færøsk domstolssystem er, at man ikke har til hensigt at foretage afgørende ændringer i domstolssystemet i forhold til gældende ordning, end hvad der naturligvis følger af at Færøerne etableres som selvstændig stat.

Landsstyret vil naturligvis ved etableringen af et selvstændigt færøsk domstolssystem opfylde og respektere de grundlæggende menneskerettigheder, herunder to instans princippet jfr. den europæiske menneskerettighedskonvention, som i øvrigt er inkorporeret i færøsk ret.

I perioden fra etableringen af en selvstændig stat, til der foreligger en endelig løsning på et selvstændigt færøsk retssystem, vil landsstyret, som også er påpeget i bemærkningerne til traktatudkastet, foretage de nødvendige konsekvensændringer i gældende lovgivning på området, herunder særlig retsplejeloven, som er nødvendige, særlig for at erstatte relevante danske myndigheder på området med færøske.

Landsstyrets intention er således, at danske dommere og anklagere skal kunne få bevilget tjenestefrihed ved behandling af sager for de færøske domstole og den færøske anklagemyndighed dvs. når de virker som ansatte ved disse myndigheder, og at regelgrundlaget vedrørende den færøske domstolsordning til enhver tid skal opfylde de grundlæggende menneskerettigheder.

Politi

I forbindelse med oprettelsen af Færøerne som selvstændig stat oprettes et færøsk politi.

De personer som ansatte hos politiet på Færøerne i dag, vil have mulighed for at fortsætte i det færøske politi, efter at politiet er oprettet som færøsk myndighed.

For at opretholde samme faglige standard hos det færøske politi foreslår landsstyret, at der indgås samarbejdsaftaler med relevante danske myndigheder om fortsat uddannelse af Færøernes politistyrke.

Landsstyret foreslår ligeledes, at der indgås samarbejdsaftaler med relevante danske myndigheder om køb af tekniske tjenester.”

Der er forskellige områder. Derfor er det nødvendigt med forskellige aftaler, og forskellige ordninger for betaling.

Dette er udgangspunktet for vores forhandlinger.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Tak til Helena. Lad os nu gennemgå listen: Vi mangler rettigheder, i mangler forslag til konkret indhold i rammeaftalerne.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Det konkrete indhold afhænger af de overordnede retningslinjer vi bestemmer os for.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi vil gerne have det konkrete indhold i aftalerne på plads *før* vi aftaler retningslinjerne (?indgår aftalen?). Vi kan ikke først forhandle overordnede principper, så blive enige, og så gå videre. Vi må få det hele på plads først. Men vi er naturligvis ikke enige om noget før vi er enige om alt.

ANFINN KALLSBERG: Det kan være meget vanskeligt at få alle detaljer på plads først. Hvis *vi* bliver enige om det overordnede, så kan vi overlade resten til embedsmændene.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Detaljerne skal på plads.

ANFINN KALLSBERG: Men hvis vi politisk får fastlagt de overordnede linjer, så kan embedsmændene siden hen få detaljerne på plads.

(Tað fer bráðliga at regna av grimd, og vindurin tekur í tey opnu vindeyguni.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Det er statsministeren der har fødselsdag.

FRANK JENSEN: Det må være nogen der er født nu kl. seks.

MOGENS LYKKETOFT: Vi får ikke problemer med at skrive os ud af principperne. Men vi kan ikke løse det her med at skrive os ud af principperne.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Det vil være forkert at udskyde løsningen af dette område til hver detalje er på plads.

FRANK JENSEN Jeg har foreslået at vi sender det her til politiet etc. for at få en beskrivelse af hvordan det er. (...)

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Der er forskel på dette - at beskrive, og så at gå ind i hver detalje på alle områder.

HØGNI HOYDAL: (...)

HELENA DAM Á NEYSTABØ: En beskrivelse er ikke noget problem. Men at forhandle hver enkelt detalje på plads...

NIELS BERNSTEIN: (...)

FRANK JENSEN: Vi må beskrive det hele, før Folketinget tager stilling.

HØGNI HOYDAL: Det vi taler om er at Danmark også har fordele af samarbejdet. Danmarks geologiske undersøgelser har fx fordele af samarbejdet. Og Danmark samarbejder jo også med fx Tyskland. Der er ikke tale om et ensidigt forhold (...)

NIELS BERNSTEIN: Det bliver nemt. Men fx finanstilsynet – det bliver mere kompliceret

FRANK JENSEN Jeg var inde på det med politiet. De politifolk der er på Færøerne i dag overgår til den færøske stat. Men uddannelsen – den går jeg ud fra fortsat skal foregå på Danmarks politiskole. Hvordan skal vi så gøre når de efter 8 måneder skal ud i praktik? Hvilken jurisdiktion er de under når de er i praktik?

KARSTEN HANSEN: Hvorfor nævne lige politiet? Hvorfor ikke læger, for eksempel?

FRANK JENSEN: Læger kan vi hurtigt blive enige om. Det er meget værre med at udlændinge tjenestegør i et andet land.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: (...)

KARSTEN HANSEN: De kan selvfølgelig gå ud i marken på Færøerne. Og i øvrigt så arbejder politifolk jo i hele verden, og det er ikke noget problem.

Alle problemerne i dette her er problemer, fordi politikerne gør det til problemer.

FRANK JENSEN Det er rigtigt at vedrørende de fleste aftaler, så bliver der ikke problemer. Der er jo også danske læger i Sverige og så videre.

HØGNI HOYDAL: Aftalerne kan ikke indgås uden at vi kender principperne

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg forstår på finansministeren at vi ikke er langt fra hinanden.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Jeg synes blot at man lægger op til at det her er for envejs.

MOGENS LYKKETOFT(Við PNR): Det tror jeg ikke.

HØGNI HOYDAL: Nej – men I taler om *envejs* ydelser. Vi mener at det er mere gensidigt.

POUL NYRUP RASMUSSEN: På de store områder må vi være enige om betalingsprincipperne. Nede på styrelsesniveau, på de enkelte institutioners samspil, så er det helt klart i en anden fase.

Jeg sidder og tænker på – Måske var vejen frem at man kom med et bud på samarbejde på de store områder. Og betaling.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Jeg læser notatet fra finansministeriet som en meget generel beskrivelse af, hvordan man vil afregne. Men grundlaget må være at vi lægger op til et bredt samarbejde.

HØGNI HOYDAL: Er man enig om at disse områder samarbejdes der om, så er der intet problem. Så er der grundlag for et udspil, ellers ikke.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg foreslår at I med udgangspunkt i traktaten og notaterne arbejder videre med det her, og kommer med opfølgende, uddybende bemærkninger i forhold til udspillet. Det skal helst blive til et fælles notat.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Jeg fornemmer at vi er enige. Det bliver i hvert fald ikke opponeret på den anden side af bordet når jeg siger ”bredt samarbejde”.

NIELS BERNSTEIN: I må komme med et konkret udspil om de enkelte områder.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det er måske lettere, hvis I lægger ud. Protokol for protokol – men ikke på styrelsesniveau. Hvis I beskriver dette nærmere, kan vi gå videre derfra. Skal vi gøre sådan lagmand?

ANFINN KALLSBERG: Det er helt i orden.

FRANK JENSEN Vi har brug for en karakterisering af alle områder – både hvor I vil have ændringer, og hvor I ønsker en fortsættelse af nuværende ordning. Ikke blot i traktaten, men på samtlige områder.

HØGNI HOYDAL: (...)

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi skal have en opfølgning af det, som I selv har foreslået.

Dagsordenspunkt III, 3: Økonomiske spørgsmål

a. Monetært samarbejde

ANFINN KALLSBERG: (Lesur) „Der afholdes folkeafstemning i Danmark den 28. sept. om dansk tilslutning til EURO-samarbejdet. Men afstemningen omfatter ikke den grønlandske og færøske befolkning.

Landsstyret konstaterer, at også på dette område er fordeling af kompetence, ansvar og forpligtelser uklar under den gældende ordning, og at denne bør erstattes af et samarbejde mellem Færøerne og Danmark baseret på folkeretten.

Landsstyret lægger i sit traktatforslag op til, at Færøerne som suveræn stat og efter eget valg indgår i monetær union med Danmark.

Landsstyret er indstillet på, at følge samme internationale retningslinjer for regulering på det finansielle område som Danmark.

Landsstyret er også indstillet på, at tilpasse den økonomiske politik til de krav, som stilles i en monetær union.

Der er dog en række spørgsmål, som i denne forbindelse må afklares. Disse drejer sig om:

1. Reference-værdier vedrørende den økonomiske politik på mellemlangt sigt.
2. Opfølgingsprocedurer (bilateral overvågning - konvergensprogrammer).
3. Sanktionsordninger.
4. Repræsentation i relevante samarbejdsorganer.
5. Fordeling af møntningsgevinst og omkostninger.
6. Endelig afklaring mellem parterne før eller efter EURO-afstemning, herunder fastlæggelse af et konvergensprogram.”

ANFINN KALLSBERG: Dette er noget som der under alle omstændigheder skal tages stilling til.

Euro-afstemningen viser at der er megen uklarhed på området. Derfor er dette en mellemsag. En sag der ikke kun angår disse forhandlinger.

MARIANNE JELVED: Jeg er enig med lagmanden. Jeg er helt enig. Uanset om vi diskuterer færøsk suverænitet eller ej, så skal vi finde en afklaring på dette område.

(Lesur leysliga úr teirra talupunktunum hjá stjórnini):

”På mødet den 2. maj 2000 blev det aftalt, at landsstyret skulle præcisere sine ønsker med hensyn til det fremtidige monetære samarbejde, og at regeringen skulle udarbejde et notat om mulighederne for at knytte pengevesenet på Færøerne til euro ved dansk overgang til euro. Af landsstyrets notat fremgår, at Færøerne ønsker at indgå i en monetær union med Danmark. Det betyder, at den valuta der anvendes i Danmark, er betalingsmiddel på Færøerne.

Indgåelse af en aftale mellem Danmark og Færøerne forudsætter bl.a., at følgende elementer forhandles på plads:

- Muligheder og vilkår for at Danmark og Færøerne kan danne en monetær union med brug af samme valuta
- Vilkår om at Færøerne vil sikre samme lovgivning og tilsyn med den finansielle sektor som i Danmark
- Krav til reglerne på Færøerne om monetær statistik, mindstereserver og beskyttelse af valutaen m.m.
- Krav til Færøerne om at undgå uforholdsmæssigt store budgetunderskud.

De principper, der vil ligge til grund for en aftale mellem Færøerne og Danmark, vil være de samme, uanset udfaldet af folkeafstemningen den 28. september. Men formuleringen i selve aftalen må selvsagt skulle tilpasses i lyset heraf. Regeringen finder, at dette arbejde først bør påbegyndes efter afholdelsen af folkeafstemningen.

Ved et dansk Ja ved folkeafstemningen, vil en dansk aftale med Færøerne om en monetær union i forhold til EU formentlig skulle baseres på principper i de eksisterende aftaler, fx aftalerne om monetære unioner mellem EU-lande og mindre, nærtstående lande, eksempelvis San Marino.

Det er regeringens opfattelse, at man ved opstillingen af kravene til den økonomiske politik i forbindelse med færøsk indtræden i den monetære union med Danmark tager udgangspunkt i de retningslinier, som gælder i ØMU'en. Det betyder, at aftalerne bør tage udgangspunkt i bestemmelserne i stabilitets- og vægtpagten.

Regeringen vil, som ønsket af landsstyret, udarbejde et uddybende notat om kravene til den økonomiske politik. Regeringen finder, at dette arbejde først bør påbegyndes efter afholdelsen af folkeafstemningen den 28. september 2000."

Fra regeringens side vil vi helst vente til efter den 28, for det er selvfølgelig en lidt usikker situation indtil da.

ANFINN KALLSBERG: Jeg tror faktisk at vi er meget enige på dette område.

Vedrørende tidspunktet, så ved jeg at I er meget ophængt indtil folkeafstemningen.

Dette her er et fællesområde. Men afstemningen holdes kun i Danmark. Det ser problematisk ud.

Jeg har bemærket at man har et spørgsmål om en folkeafstemning i Grønland. Selvfølgelig kunne det smitte af til Færøerne, men vi har ingen interesse i at gå ind i en afstemning.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det drøftes i Grønland. De har ikke lagt sig fast.

ANFINN KALLSBERG: Det kan blive et juridisk spørgsmål at man kun holder afstemning i en del af riget.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Grønland ønskede at trække sig ud af EF. Der var deres beslutning. Hvis I ønskede at stemme, så ville vi ikke modsætte os det.

ANFINN KALLSBERG: Er det (...)

HØGNI HOYDAL: Dette spørgsmål er blevet rejst i lagtingets udlandsnævn, det er også derfor vi spørger. Har I undersøgt det? Er det folkeretligt i orden? Kan Danmark stemme uden at alle borgere er med?

NIELS HELVEG PETERSEN: Spørgsmålet er blevet rejst og undersøgt. Det er ikke noget problem.

HØGNI HOYDAL: Dvs. at I har undersøgt det fra en folkeretlig synsvinkel og konstateret at der ikke er noget problem.

NIELS HELVEG PETERSEN: Ja.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi har altså ingen reel uenighed vedrørende Euro. Det er klart at euroen vil kræve en ganske omfattende tilpasning – også på Færøerne. Man skal til a følge de samme principper, som hvis man var indenfor, også på det institutionelle område.

ANFINN KALLSBERG: Det vi også have betydning for kravene til den økonomiske overgangsordning. For euro-samarbejdet stiller drastiske krav, både vedrørende konvergenskrav og (...).

POUL NYRUP RASMUSSEN: Du tænker på finanssektoren. Klart. Der er omfattende konsekvenser, også for den institutionelle sektors uafhængighed af staten, (...)

MARIANNE JELVED: Det er min fornemmelse, at Anfinn Kallsberg er MEGET klar over de betingelser der stilles.

ANFINN KALLSBERG: Derfor er det vigtigt at vi kommer helt ned i disse spørgsmål.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi kan reelt ikke før den 28. september have det uddybende arbejde færdigt. I er indforstået med, at i ikke kan få det notat før efter den 28?

ANFINN KALLSBERG: Der er en sammenhæng til den økonomiske overgangsordning.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg vil nu foreslå at vi giver hinanden en ti minutters pustepause. Så kommer der mad ind. Vi kan sagtens diskutere samtidigt med at vi spiser, ligesom sidst.

STEDGUR

Fundurin uppáfturtikin kl. 19.20

III, b) Opgørelse over statslige ejendomme på Færøerne

POUL NYRUP RASMUSSEN: Lad os så komme videre i dagsordenen. Og det er de statslige ejendomme på Færøerne.

AK Ja – og det bliver Høgni Hoydal der fremlægger dette.

HØGNI HOYDAL: (LESUR leysliga úr talupunktunum hjá landsstýrinum):

”Det principielle udgangspunkt må være, at statslige ejendomme følger territoriet. Det betyder, at når en stat overdrager territoriet til den nyetablerede stat, vil den nyetablerede stat også få overdraget den tidligere statsmagts ejendomme i form af bygninger m.m. Dette er en logisk følge af, at sådanne bygninger og anlæg er af offentlig karakter. De er anlagt af staten for at tjene offentlige, eller almenvellets, formål i det pågældende land, i dette tilfælde Færøerne.

Statens ejendomme er i sidste instans offentlighedens ejendomme. Offentligheden i Færøerne er det færøske folk, som vil blive repræsenteret ved sin egen færøske stat. Dette er forklaringen på, hvorfor det er naturligt, at den gamle stats ejendomme overdrages til den nye stat sammen med territoriet.

Den danske folkeretsekspert Ole Spiermann henviser i sin bog MODERNE FOLKERET fra 1999 til *Vienna Convention on succession of States in Respect of State Property, Archives and Debts*, og forklarer sagen på følgende måde (citater):

”Herefter går offentlig ejendom, som kan henføres til det overdragne territorium, over til efterfølgerstaten. Det gælder også bevægelig ejendom, der har haft sin funktion på det overdragne territorium. I princippet havde der ikke været noget til hinder for, at forgængerstaten beholdt den offentlige ejendom, som kan henføres til det overdragne territorium. En fremmed stat kan eje ejendom på en anden stats territorium. Men det lægges vel til grund, at offentlig ejendom sædvanligvis har at gøre med udøvelse af territorialhøjhed [eller *suverænitet*], ikke mindst jurisdiktion til at udøve, og i alle tilfælde findes det naturligt, at forgængerstaten ikke bevarer offentlig ejendom, som kan henføres til det overdragne territorium.”

Jeg skal understrege, at listen over ejendomme i Færøerne i landsstyrets notat af 9. juni ikke er endelig. Den skal ses som en foreløbig oversigt, som vi har foretaget, for at lette de relevante danske myndigheders arbejde med at komplettere listen.

Landsstyret er selvfølgelig indstillet på at drøfte, om Danmark bør bevare rådigheden over visse ejendomme i Færøerne, i den udstrækning dette måtte være nødvendig for eventuelle danske myndigheders funktion i Færøerne.

Vedrørende færøske ejendom i Danmark finder jeg det meget vigtigt, at vi finder en rimelig og fleksibel ordning vedrørende specielt arkivalierne. En ordning der følger de retningslinjer vi kender fra f. eks den islandske og den norske model, og som ikke mindst tilgodeser begge landes forskningsbehov, således at den fælles fortid også helt konkret får lov til at inspirere til samarbejde og fællesskab.

Erfaringerne vedrørende Norge og Island viser, at det vil være en fordel, hvis i hvert fald hovedlinjerne for overdragelse af arkivalier, historiske forekomster og arkæologiske fund bliver aftalt i forbindelse med traktaten.

Landsstyret kan tilslutte sig regeringens forslag om at se dette spørgsmål i sammenhæng med det igangværende udvalgsarbejde på dette område. En løsning kunne være, at dette udvalg overgår til at blive et underudvalg under det blandede udvalg, som omtales i traktatforslagets artikel 16.”

Det var vores primære overvejelser.

MOGENS LYKKETOFT: Det sidste er en fin løsning på arkivaliet.

I siger selv at listen over statslige ejendomme ikke er fuldstændig. Der er en række ejendomme, som vi under ingen omstændigheder kan have interesse i. Og det er naturligvis også et forhandlingsspørgsmål.

Jeg skal henvise til det jeg sagde sidst. Vi er indstillet på at kigge på de statslige ejendomme og inddrage dem i en fælles opgørelse.

Med en vis ret mener jeg også at vi skal se på statens passiver, og (...)

HØGNI HOYDAL: Passiver. Hvis det princip skal inddrages, så bliver det interessant, for så må det også omfatte udlandsgælden.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Skal vi ikke kigge nærmere på dette.

(Okkurt småting sagt afturat)

3 c) Økonomisk overgangsordning

POUL NYRUP RASMUSSEN: Nå, så kommer vi til et punkt som vel ikke kan volde de store problemer.

Nu har jeg først lige set den ritzau der blev sendt ud klokken fire, men jeg kan forstå at jeres forslag stadig er en overgangsordning på 15 år.

Jeg vil tillade mig at minde om det som lagmanden sagde i starten om ikke at gå til pressen først.

Jeg vil gøre helt klart at ikrafttrædelsestidspunkt og afstemningstidspunkt må være en del af traktaten. Dette må vi vide for at der kan være reelle forhandlinger.

Jeg ved ikke om lagmanden vil forklare det, der står i pressemeddelelsen.

ANFINN KALLSBERG: (Lesur)

Aftalen fra juni 1998

"Landsstyret fastholder, at regeringen i artikel 9 i aftalen fra 10. juni 1998 har forpligtet sig til at forhandle en økonomisk overgangsordning, der tilstræber opbyggelsen af en selv bærende færøsk økonomi.

Landsstyret fastholder ligeledes, at denne forpligtelse omfatter forhandlinger om en ordning, som ikke i sig selv medfører et drastisk fald i den færøske produktion. Dette var hensigten med artikel 9 i juni-aftalen. En ensidig fortolkning fra regeringens side af aftalen i anden retning vil af landsstyret blive opfattet som et klart brud på aftalen.

Landsstyrets mål med den økonomiske overgangsordning

Landsstyrets formål med disse forhandlinger er at sikre en ordning, der forhindrer et væsentligt fald i den færøske produktion og dermed den færøske befolknings velfærd. Samtidig ønsker landsstyret en overgangsordning, der giver de færøske myndigheder en reel mulighed for at tilpasse den færøske økonomi således, at Færøerne kan leve op til de økonomisk-politiske krav, som stilles i forbindelse med et monetært samarbejde mellem Danmark og Færøerne.

Nyt forslag vedrørende økonomisk overgangsordning

Og jeg skal undskylde at pressen har fået fat på dette først.

”Landsstyret har forståelse for, at regeringen overfor den danske skatteyder, ikke uden betingelser kan binde sig til at overføre Færøerne tilskud som led i den økonomiske overgangsordning i en længere årrække. En fastlåst nedtrapning over 15 år vil være urimelig overfor den danske skatteyder i tilfælde af, at den økonomiske aktivitet på Færøerne om få år får et væsentligt løft i forbindelse med olieudvinding.

Landsstyret vil derfor foreslå, at følgende elementer inddrages i forhandlingerne om økonomisk overgangsordning:

- A) Lineær nedtrapning af statens overførsler over en periode på 15 år.
- B) Overførsler, der finder sted efter den af regeringen foreslåede overgangsperiode er tilbagebetalingspligtige, såfremt væsentlig kommerciel udvinding af kulbrinte forekomster i den færøske undergrund påbegyndes før 2015.
- C) Der oprettes en dansk/færøsk fond, hvis formål er at støtte fællesprojekter i forbindelse med forskning, uddannelse og kultur.

Forslaget indebærer store besparelser for den danske skatteyder

I tilfælde af, at kommerciel udvinding af olieforekomster påbegyndes, vil den økonomiske overgangsordning spare statskassen for omkring 14,5 mia. kr. i forhold til en videreførelse af nuværende ordning de næste 15 år. I tilfælde af, at udvinding af olieforekomster ikke påbegyndes, vil landsstyrets forslag til overgangsordning betyde en besparelse for statskassen på 11 mia. kr. i forhold en videreførelse af nuværende ordning.

Parterne har ikke et fælles faktisk grundlag

Landsstyret og regeringen er enige om, at forhandlingerne så vidt muligt bør bygge på objektive, faktuelle grundlag.

De politiske spørgsmål, som parterne hidtil er nået til enighed om, er netop karakteriseret ved, at de bygger på faglige analyser og faktuelle grundlag, som parterne har været nogenlunde enige om.

På et enkelt, men vigtigt område, har parterne ikke tilvejebragt et fælles faktisk grundlag. Det drejer sig om analyser vedrørende en økonomisk overgangsordning, der sikrer færøske myndigheder tilstrækkelige muligheder for at tilpasse den færøske økonomi til at klare sig uden overførsler fra den danske statskasse.

Regeringen har meddelt, at en lineær nedtrapning af statens overførsler fra omkring 1300 mio. kr. til 0 kr. over en periode på 4-5 år er tilstrækkeligt tidsrum til at sikre en selv bærende økonomi. Regeringen har ikke fremlagt faglige analyser, der på nogen måde sandsynliggør, at en 4-5 års overgangsperiode er holdbar og i overensstemmelse med artikel 9 i aftalen fra juni 1998.

Landsstyret har i sin argumentation holdt sig til den økonomiske del af landsstyrets hvidbog. Hvidbogen rummer ikke specifikke anbefalinger til udformning af økonomiske overgangsordninger. Derimod belyses enkelte scenarier, som kan tænkes at sikre en tilstrækkelig omstillingsperiode. En overgangsperiode svarende til 15 års lineær nedtrapning har i denne forbindelse været nævnt. I hvidbogen nævnes endvidere tre tekniske udformninger af overgangsordningen: 1) lineær nedtrapning, 2) kapitalisering af overførsler og 3) nedtrapning i forhold til BNP.

Forslag om tilvejebringelse af fælles faktisk grundlag

Landsstyret konstaterer, at parterne i forbindelse med spørgsmålet om økonomisk overgangsordning mangler et fælles faktisk grundlag. Landsstyret vil derfor foreslå, at parterne i fællesskab tilvejebringer en økonomisk redegørelse, der kan danne grundlag for en endelig udformning af den økonomiske overgangsordning.

Det fremgik af forhandlingerne den 2. maj, at regeringen er positivt indstillet på at videreføre de monetære relationer mellem Danmark og Færøerne.

Regeringen har i denne forbindelse fremført, at Færøerne skal leve op til visse krav i den økonomiske politik, især i forbindelse med finanspolitikken. Det drejer sig her især om krav vedrørende den offentlige budgetsaldo, hvor underskuddet ikke må overskride 3% af BNP, samt den offentlige sektors bruttogæld, som ikke må være større end 60% af BNP. Kravene er velkendte i EU-lande. Landene overvåger hinanden i forbindelse med de økonomisk-politiske krav. I denne forbindelse opstilles der jævnlige konvergens- og stabilitetsprogrammer for de enkelte lande, således at landene på et tidligt tidspunkt får mulighed for at rette op på en uholdbar udvikling. Konvergens- og stabilitetsprogrammerne bygger på standardiserede økonomiske analyser.

Landsstyret foreslår, at det fælles faktuelle grundlag vedrørende den økonomiske overgangsordning udformes efter samme principper, som de økonomiske analyser, der ligger til grund for EU-landes konvergens- og stabilitetsprogrammer. En sådan analyse-metode vil være i overensstemmelse med og i naturlig forlængelse af den

enighed, der allerede nu er opnået mellem regeringen og landsstyret om en dansk-færøsk monetær union.

Landsstyret foreslår, at analyserne gennemføres af et økonomisk udvalg, hvis medlemmer udpeges af regeringen og landsstyret.”

ANFINN KALLSBERG: Så det vi siger er at vi får et faktisk grundlag at tage stilling til.

MOGENS LYKKETOFT: Først: Det er en mærkelig situation hvor I siger at vi er parate til at bryde aftalen fra 1998 med vores oplæg til overgangsordning.

Vi forhandler om dette som om alt andet i forhold til (...)

Vi har aldrig lovet eller givet tilsagn om, at vi skulle sikre levestandarden på Færøerne. Ikke antydningvis. Vi har adskillig gange givet udtryk for, at det vi skrev i 98 aldrig skulle tages som nogen garanti for nogen bestemt levestandard.

Vi har lovet en tryk og ordnet overgang. Det mener vi at vores udspil vil sikre. Der vil under ingen omstændigheder blive tale om en lav levestandard, internationalt set.

Det er klart at man kan lave mange forskellige beregninger med forskellige værktøjer.

Vi skal opfylde kravene i fx den monetære union. Det bliver svært – og det kan give problemer på Færøerne, for eksempel i forbindelse med en krise kan det føre til ubehagelige skattestigninger, men ikke med de regnestykker i har opereret med.

Jeg kan ikke se at det er vores opgave at løse et sådant problem.

Dette har vi begge regnet på. Vi mener, i hvert fald ifølge vores vurderinger, at dette er tilstrækkeligt.

Vi har været meget klare i vore udmeldinger om at det er en fast proces. Vi forudsætter en økonomisk overgangsordning på højst fire år. Et stort flertal i folketinget støtter denne holdning.

Aftrapningen af bloktilskuddet bør baseres på en objektiv og lineær aftrapningsmodel, således at der ikke er noget bloktilskud tilbage efter 2006.

Vilkårene for aftrapningsordningen skal være helt klare.

Vi vil ikke gå ind i forslag til aftrapning af bloktilskuddet, der afhænger af en bestemt udvikling i den færøske økonomi - som jo også afhænger af politik og regelsæt på Færøerne.

Vi har givet udtryk for, at aftrapningen af blokstøtten må ligge fast når vi indgår aftalen om færøsk suverænitet.

Vi har også klart givet udtryk for, at vi ikke vil gå med til en kapitaliseringsmodel. De økonomiske mellemværender mellem Island og Danmark i 1918 var af en meget beskeden størrelse, og kan ikke sammenlignes med de forhold der er mellem Danmark og Færøerne i dag.

Fra dansk side er det afgørende at overgangsperioden bliver reel, og som statsministeren sagde kan vi ikke acceptere en udskydelse af traktatens ikrafttræden.

Der er vores standpunkt, og det nytter ikke noget at forsøge at bygge bro over forskellene i vores synspunkter.

Det er en forudsætning for regeringen at aftalen om at etablere Færøerne som en suveræn stat bliver reel, og at den omfatter det konkrete indhold – altså traktatteksten, ikrafttrædelsesdato, og en bekræftelse af, at der bliver holdt folkeafstemning på Færøerne før traktaten træder i kraft.

Vi står ved at putte (donsku útreiðslurnar viðvíkjandi fyrising í føroyum) ind i blokken - som en imødekommelse.

Altså: en fireårig periode.

For at vende tilbage til de fire år, hvad man kan sikre med 4 år: Fire år må være tilstrækkeligt til en omstilling når en del af rigsfællesskabet skal til at være selvstændig.

I har haft en dramatisk god udvikling de seneste år. I har jo et overskud på 600 millioner i år – og i år bliver det måske endnu større. Det må være grundlag for at lægge til side, plus at der er ganske mange milliarder i Landsstyrets aktiver, det skulle være nok til at sikre overgangen.

Samtidigt er det korrigerede skattetryk faldet fra 1992 til nu fra 49% til 41%. Dvs. at det er 1/5 lavere end i Danmark.

Dvs. at I både har et stort overskud og et lavt skattetryk. Her ligger stødpuder til at klare en overgang til suverænitet. Derfor kan vi ikke forsvare overfor den danske befolkning at yde (meira).

Vi synes at vi, med de meldinger vi har givet, har været imødekommende.

(Desuden er der) afdragsprofilen i perioden. Men derudover har den danske position meget stærke rødder i hele det danske politiske system.

MARIANNE JELVED: Lagmanden henviste til konvergenskrav. Der er princippet, at man skal bevæge sig henimod de 60% med en passende hastighed. Det er ikke et krav at det skal være under 60%.

ANFINN KALLSBERG: Det er klart at hugger vi 17% ud af BNP, bevæger vi os netop ikke *imod*, men *fra* de 60%.

Det vi lægger op til, er at vi også her får et faktisk grundlag for at tage stilling. Det er vigtigt at vi får et faktisk grundlag. Det er vigtigt når vi skal præsentere dette for vores parlamenter, at vi også her kender forholdene til bunds.

På andre områder bliver der jo lagt meget stor vægt på, at vi skal kende de nøjagtige konsekvenser.

Kan vi nå til enighed om at få tilvejebragt et faktisk grundlag også her?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Lagmand – et faktisk grundlag løser ikke vores problemer.

Vi har i aftalen fra 1998 *ikke* pligtet os til at opretholde en uændret levedod på Færøerne. Selvbærende økonomi er ikke det samme som uændret levedod.

I siger: Vi vil gerne indrette Færøerne som en suveræn stat.

Vi siger: Okey - her er vores bidrag. En overgangsperiode på 3-4 år.

Et faktisk grundlag løser ikke dette.

Færingerne må gøre sig klart at det har konsekvenser at ville omdannes til en suveræn stat.

Det faktuelle grundlag vil ikke hjælpe os ud af det her problem.

ANFINN KALLSBERG: Aftalen fra 10. juni forpligter den danske regering til at indgå i en forhandling. Det vi ser i dag er, at I vil *ikke* ind i en forhandling.

Jeg synes ikke, vi ved hvad vi taler om her. Vore beregninger siger 15 år.

I siger: Dette er et færøsk anliggende. Statsministeren kan ikke bare sige at aftalen ikke forpligter os, og at det ikke er nødvendigt at fortælle hvad konsekvenserne er for den færøske befolkning.

I siger på alle andre områder: Vi må kende de nøjagtige konsekvenser. Folketinget skal vide præcist hvad konsekvenserne er af dette, og befolkningen skal kende de præcise følger. Det er åbenbart ikke nødvendigt for regeringen at orientere Folketinget om konsekvenserne af *præcis dette punkt*.

Enighed om hvad det her betyder, har også betydning for det færøske folk.

Her får befolkningen at vide, at hvis de siger nej vil de få et dansk skattetryk, sociale nedskæringer osv.

På den anden side: Hvad hvis befolkningen siger nej? Skal de så slet ikke kende konsekvenserne?

Mogens Lykketoft siger, at den færøske økonomi er stærk. Vi har hørt formanden for det rådgivende udvalg sige, at blokstøtten skal skæres ned uanset.

I siger at ethvert valg skal have sine konsekvenser. Valget står mellem suverænitet og at bevare den nuværende ordning. Derfor spørger jeg: hvad hvis færingerne siger nej? Kan de så regne med overførsler fortsat?

Statsministeren plejer at svare på dette, at det ikke er til forhandling. Men det ville være meget nyttigt for befolkningen at vide hvad konsekvenserne er af deres valg hvis de siger nej.

POUL NYRUP RASMUSSEN: For det første vil jeg sige, at det er ikke Danmark der har rejst noget krav overfor Færøerne. Det er jeres forslag vi forhandler.

Og vi kan ikke forhandle to spørgsmål samtidigt.

Jeg synes at forhandlingerne skrider godt frem. Men vi kan ikke diskutere to spørgsmål på en gang.

HØGNI HOYDAL: Her kan vi tale politik - godt! Vi er enige i at ethvert valg har sine konsekvenser.

Vi er også enige i at suverænitet og økonomisk ansvarlighed er to sider af samme sag. Og vi siger med vores forslag da også nej tak til 15 milliarder på 15 år.

I siger at suverænitet fører til ansvarlighed, og til højere skat. - Men er det så omvendt med det omvendte?

Vi ønsker ikke at forhandle andre ordninger.

Men vi må vide: Hvad er alternativet? Er beskeden til den færøske befolkning at I skal være uansvarlige, for så får I flere penge fra Danmark?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Ved du hvad - sådan forhandler man ikke i Danmark. Vi kan ikke forhandle to spor på en gang. Det ville svare til at parterne der forhandlede om finansloven sagde: Vi kan ikke komme igennem med dette her, og så ønsker vi i stedet at kende de nøjagtige konsekvenser af en anden løsning.

I ønsker at etablere en suveræn færøsk stat. Vi siger okay – så forhandler vi det. Og så kan jeg ikke finde mig i at vi skal give forklaringer på hvad der sker hvis ikke der bliver oprettet en suveræn stat.

Vi er fuldstændig klar over hvad det for et politisk spil vi er inddraget i. Vi ønsker ikke at blive inddraget i et politisk spil. Vi forhandler ikke 3 spor på en gang. Vi er parat til at forhandle jeres udspil.

HØGNI HOYDAL: På de andre områder er det vigtigt at kende status quo, og hvad man går imod. Det kender vi ikke her.

Vi taler ikke om at forhandle to spor. Men vi har et spørgsmål, som vi mener vi bør få svar på: Hvad er for et valg vi står overfor? Står valget imellem at få suverænitet og en overgangsordning på fire år eller at blive i riget og få penge i al evighed?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Man må selv være parat til at fortælle folk, hvad det er man går ind for, og hvilke konsekvenser det har. Det kan man ikke få andre til. Sådan gør man i hvert fald ikke i Danmark.

Vi har også et hensyn at tage til den danske befolkning. Og jeg kan ikke komme i tanker om nogen sag, hvor der har været større opbakning og enighed.

Vi har også nogle klare begrundelser:

For det første: I har en meget stærk økonomi

For det andet: I har et meget lavt skattetryk

For det tredje: I har en usædvanlig velkonsolideret offentlig økonomi. I har Færø banken, I har forsikringsselskabet.

Den færøske økonomi er stærkere end den danske. Dette betyder, at I får (...) Vi mener derfor at de 4 år er fuldt tilstrækkeligt.

HØGNI HOYDAL: Tak for de rosende ord om den færøske økonomi.

Vi har også et hensyn at tage overfor den færøske befolkning. Den har krav på at kende konsekvenserne af valget.

Den bør få at vide om støtten fortsætter eller ej. Så ved befolkningen hvad det betyder at sige ja eller nej.

KARSTEN HANSEN: Mødet i dag startede godt. Selv om der dog var lidt for mange detaljer. Vi var ikke enige, men sagde at vi udreder - vi fåret faktisk grundlag, og så tager vi stilling. Det er et godt princip.

Men denne sag – det, der drejer sig om den økonomiske overgangsordning – det er den vigtigste.

De andre ting – det der drejer sig om det administrative samarbejde osv. – de er ikke så vigtige. Hvis vi ikke finder en løsning, kan vi gå andre steder og købe tjenesterne. Det er ikke noget problem.

Men den økonomiske overgangsordning – der kan vi ikke gå andre steder. Det er kun en sag mellem Færøerne og Danmark. Vi har aftalt at vi skal forhandle om dette – men I nægter at forhandle.

Allerede et halvt år inden det første møde blev der meldt ud, at overgangsperioden ville blive på 3-4 år. Der kom en minister til Færøerne med denne besked. Forhandler man *sådan* i Danmark?

I 1998 sad vi en lang nat og forhandlede. Det var hårdt og kontant – men vi forhandlede og vi fandt løsninger. Og vi aftalte også at vi skulle forhandle om en rimelig overgangsordning. Og så siger man nu at man nægter overhovedet at tale om dette. Alt bliver afvist.

Og jeres begrundelser kan slet ikke accepteres. Man taler fx om skattetrykket på Færøerne uden overhovedet at kende forholdene. I vil ikke kende det faktuelle grundlag. Det er fantastisk, for I postulerer f. eks. her om det færøske skattetryk, som er helt hen i skoven, I *aner* ikke hvad I taler om.

Vi må have klare linjer mellem Færøerne og Danmark. Det kan I ikke nægte os.

Det er prisværdigt når Danmark har ført sig frem overalt i verden når der er nød og behov for hjælp. Det har vi respekt for.

Men når jeg oplever hvordan I forhandler med os, så må jeg tænke på hvorfor I gør det. Om I mon gør det fordi I forventer at få en eller anden bonus ud af det i sidste ende, ikke for det, man giver sig ud for?

Jeres besked til os er klar: Hvis I vil have selvstændighed, så bliver tæppet trukket væk under os.

Jeg tænker på hvorfor I gør det. Om I kun gør det fordi I ved at I har støtte fra regeringens partnere - regeringens grundlag - som sidder på Færøerne med et forslag i ærmet. - Er det det, man venter på?

JØRGEN NICLASSEN: I siger at alle valg har en konsekvens. I kræver en folkeafstemning, og at den skal have konsekvenser.

Men folket må vide hvad der sker hvis de siger ja eller nej.

I har snart en ny EU-afstemningen. Og I gør et fantastisk arbejde med at forklare folk konsekvenserne af et ja eller nej. Det må vi også kunne forklare folk på Færøerne. De må vide hvad der sker hvis de siger ja eller nej.

I taler om skattetrykket som en begrundelse for den korte overgangsordning. Men der er en langt større omfordeling i Danmark. Det modificerede skattetryk er højere på Færøerne. Netto betaler vi lidt mere end danskerne.

Spørgsmålet er: Vi har nu et overskud. Spørgsmålet er, om man i Danmark kan forsvare, at vi har det overskud, og beholder pengene. Vil vi beholde dette overskud hvis vi siger nej? Men det får vi ikke svar på.

Lad os fortælle det færøske folk hvad der sker hvis de siger nej.

Lad os være lige så dygtige som jer til at forhandle.

MARIANNE JELVED: Jeg synes nu ikke vi er så dygtige til at fortælle folk hvad der sker hvis de stemmer nej til euro'en.

Jeg mener at diskussionen står på hovedet. Den er vendt forkeret.

Da vi skulle til at forhandle det første år, havde vi meget detaljerede aftaler, men det koncept kunne ikke bruges, så derfor gik vi over til det andet koncept, hvor vi forhandlede rammerne og retningen. Og derfra har vi skrevet hver sit (...)

Det lyder som om I vil have vi skal give jer en opskrift på, hvordan Færøernes økonomi skal indrettes ved en overgang på fire år.

Vi kan sagtens spille ping pong. Jeg kan sagtens finde på lande, som har lavere BNP end Færøerne uden blok, f. eks. Skotland. Vi har også notatet om (...)

Hvis jeg skulle løsrive Danmark fra EU ville det være min opgave at forklare hvordan jeg ville bære mig ad med det.

Jeg kan tage hjem (...)

Hvis jeg var Hoydal eller Helena, hvad ville jeg sige til mine vælgere?

Nu er det omvendt. Det er *os* der skal sige vælgerne på Færøerne hvordan det skal gøres, hvordan jeres økonomi vil komme til at se ud.

Selvfølgelig kan I vælge at (...)

ANFINN KALLSBERG: Da denne proces gik i gang foreslog vi, at man satte sig ned og lavede nogle faktuelle udregninger.

Det ville man ikke fra dansk side. Derfor lavede vi det selv.

Der blev sagt på det første møde, at det var godt materiale.

Siden har vi fået faktisk grundlag på alle områder – uden det økonomiske.

Vi har lavet udregninger der tager hensyn til udsvingene i en fiskeriøkonomi.

Så får vi et meget kontant udspil. I siger at fire år er nok til at opretholde økonomien. Men vi vil se jeres beregninger (...) hvordan i er kommet frem til (...).

Man er ikke enig om det faktuelle grundlag – fx når det gælder skattetrykket. Vi har en mindre offentlig sektor. En færinger får kun halvdelen af det fra det offentlige, som en dansker får.

Det er for usmidigt, som I har bundet jer selv ned med. Derfor kræver vi at få jeres faktuelle grundlag at tage stilling til.

Vi har forelagt et nyt forslag. Vi er rede til at forhandle. Og vi ønsker at få nedsat et hurtigtarbejdende udvalg at tilvejebringe et fælles faktisk grundlag.

MOGENS LYKKETOFT: I har nu en særlig måde at regne skattetryk på.

Jeg vil lige indskyde at det er rigtigt at man jo får mere af det offentlige i Danmark end på Færøerne – og derfor er det heller ikke lige meget værd når man taler om borgernes ligestilling.

KARSTEN HANSEN: Pensionerne er et godt eksempel på, hvorfor vi har brug for et faktisk grundlag. Det er derfor det faktuelle grundlag er vigtigt: De færøske pensioner er meget lavere men næsten skattefrie, jeres pensioner beskattes fuldt. Pensionerne blæser derfor skattetrykket op i Danmark, men sætter det ned på Færøerne.

MOGENS LYKKETOFT: Vore beregninger er ifølge OECD's metode.

KARSTEN HANSEN: Hvis vi følger OECD's model, så er skattetrykket netop lavere i Danmark.

MOGENS LYKKETOFT: Enhver med et lille regneark kan under forskellige forudsætninger beregne forskellige konsekvenser af at blokken falder bort. Derfor er det med at sætte et udvalg at tilvejebringe det faktuelle grundlag meningsløst. Det afhænger jo af de forventninger man har til væksten.

Det politiske i det her er, at blokstøtten er en afregning og en sikring af at der er nogenlunde samme levestandard i hele riget. Levestandarden i Syddanmark skal være den samme som på Bornholm og Færøerne.

Uden blok er levestandarden på Bornholm lavere end på Færøerne.

ANFINN KALLSBERG: Er dette det økonomiske udspil at fx den skotske levestandard skal være den samme som på Færøerne?

Har I et regnestykke for hvad levestandarden skal ned på hvis vi vælger selvstyre?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Der er forskellige forventninger til den økonomiske vækst. Det kan ikke være nogen opgave for regeringen at forklare den færøske befolkning om konsekvenserne af en suveræn stat.

ANFINN KALLSBERG: Skal jeg forstå det sådan at det her økonomiske udspil medfører lavere levestandard? Har man lavet beregninger om det? (...)

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det er afhængigt af mange ting, som I har bedre forudsætninger for at beregne, end vi har.

ANFINN KALLSBERG: Man har intet system, som man kan beregne det her med. Hvis vi accepterer det danske tilbud, kan vi ikke opfylde kravene til ØMU (...) stabiliseringspolitik (...).

På den her måde kan man torpedere vort ønske – men det er måske det man er ude på?

MOGENS LYKKETOFT: Vi har ingen målsætning for, hvad den færøske levestandard skal ned på, vi konstaterer blot, at den p. t. uden blok er højere end i Storbritannien.

Det med at opfylde kriterierne er et spørgsmål om økonomisk-politisk muskel, ikke om absolutte tal.

MARIANNE JELVED: Når det gælder det danske konvergensprogram, så er det *os* der laver notaterne om konvergensprogrammet. De andre skal blot sige om det er OK.

Det er ellers ikke et spørgsmål, *om I vil* opfylde konvergenskravene, *I opfylder dem*, ganske enkelt. Det er blot *jer*, der skal sige *hvordan* i har tænkt jer at opfylde konvergenskravene.

De gælder også for Spanien, Portugal, Grækenland. I ligger dobbelt så højt som Portugal, og Portugal opfylder disse krav.

Det her er ikke et spørgsmål om levestandard.

HØGNI HOYDAL: Vi *har* ikke noget krav om at opretholde levestandarden.

Fortsat ydelse er ikke nogen garanti for levestandard.

Det, vi ønsker, er blot en stabil økonomisk udvikling under afviklingsperioden. Lad os dog få et faktisk grundlag på det.

Når vi nu har accepteret de argumenter der er fremført på de andre punkter om faktisk grundlag, så Folketinget kan tage stilling, er det så ikke ganske rimeligt at tilvejebringe et faktisk grundlag på dette her område også, og få en ordening der kan forhindre – populært sagt – økonomisk kollaps på Færøerne?

Det vi taler om, er ikke enighed om en løsning, blot en måde at anskue tingene på.

Der er (...) tre elementer i økonomien:

- det rent kvantitative – pengene,
- det strukturelle – redskaber til fx at føre finanspolitik,
- og psykologien.

Psykologien er for mig mindst 50% af økonomien. Det så vi under krisen. Skal det vi blev enige om i aftalen af 10 juni 1998 have nogen substans, må vi gå ind og vurdere de her ting sammen:

- Der er de her de her redskaber
- Der er de her fakta
- Der er de her konsekvenser

Det her drejer sig altså kun om at tilvejebringe en fælles referenceramme for at diskutere.

Man må da kunne tage *lidt* hensyn til vore synspunkter!

POUL NYRUP RASMUSSEN: (...) *I* afgør, hvordan i lever op til konvergenskravene.

ANFINN KALLSBERG: Konvergenskravene går til dels ud på at se, om man opfylder nogle bestemte mål, og til dels at sikre, at man bevæger sig imod disse mål. Hvis vi får revet 17% ud af vort BNP over 4 år, så vil vi ikke gå *mod* målet, men *væk fra det*.

KARSTEN HANSEN: Det her drejer sig altså om 1/3 af vore offentlige indtægter. Jeg fatter ikke at I siger at det har ingen konsekvenser. Hvad ville der ske her?

Vi beder bare om, at vi sætter os ned og *regner* sammen!

Det gør vi på alle andre punkter. Sætter os ned og rydder op efter os.

(...)

Tjenesterne på alle de andre administrative områder kunne vi lige så godt købe fra andre lande. Men der er intet andet land, der kan sælge os en økonomisk overgangsordning. Det er derfor det her er så vigtigt. Danmark må opføre sig som det civiliserede land det er.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi har nu gennemgået det hele, og jeg synes vi har taget nogle fornuftige skridt.

- Vedrørende statsborgerskab er vi praktisk talt enige om kriterierne. Enkelte detaljer udestår, men det finder vi en praktisk løsning for.
- Vi har lovet, at dem der har boet her i mange år, skal beholde deres rettigheder uanset.
- Justitsministeriet er i fuld gang med at færdiggøre et papir om rettigheder.
- Vi skal nok finde en fornuftig løsning vedrørende hvornår man kan vælge statsborgerskab. Vi siger når man har boet 7-9 år, I siger 5 år. Det finder vi ud af.
- Vedrørende samarbejde har I nu meldt ud, således at I tager højde for de problemer vi rejste sidste gang.
- Vi har aftalt at I kommenterer finansministeriets notat om betaling.
- Vedrørende ØMU har vi aftalt at forhandle konkret. Jelvéd leverer et notat så hurtigt som muligt.
- Tilbage står to store spørgsmål at forhandle: Kongefællesskab, og traktat (...) ionerne.

Regeringen er parat til at fortsætte arbejdet, og vil levere et oplæg vedrørende sikkerhedsspørgsmål. Der er en række arbejdsopgaver at afklare, før vi kommer sammen igen. Der er mange spørgsmål der skal afklares.

ANFINN KALLSBERG: Det har været fine forhandlinger på nogen områder. – Men jeg er absolut ikke enig med statsministeren på det økonomiske område. I sætter de økonomiske betingelser så hårdt, at I godt ved at det ikke kan bære på Færøerne, specielt da I ikke vil indgå i en udredning om det faktuelle grundlag.

Vi kan ikke gå ud med en aftale, som ikke sikrer den færøske økonomi (...)

I andre lande (...)

Hvis vi sammenligner med Danmarks Euro-tilpasning: I har fået så lang betænkningstid, som I vil. Derefter får I den tid der skal til for tilpasningen, plus I kan altid vælge at gå ud igen.

I siger at man ikke kan indgå en aftale om forsinket ikrafttrædelse, men da man indgik aftalen om Hong Kong, for eksempel, aftalte man at den skulle træde i kraft 10 år senere, for at få det til at gå.

Her vil I sætte betingelserne så hårdt, at I godt ved at det ikke går.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det faktuelle grundlag, vi ønsker beskrevet, er en beskrivelse af gældende retsregler, og konsekvenserne af disse.

Økonomi og økonomiske papirer er simpelthen politik. Det kan man ikke beskrive faktisk.

Suverænitets medfører (...)

Regeringen kan ikke være garant for en selvstændig færøsk økonomi. Dette siger jeg også som økonom. Sådan er det. Selvbærende økonomi er ikke det samme som uændret levestandard.

Jeg ved, at Anfinn Kallsberg har sagt på Færøerne, at færingerne ikke skal en eneste krone ned i levestandard...

ANFINN KALLSBERG (brýtur inn): Det passer ikke.

POUL NYRUP RASMUSSEN: ... men sådan er det ikke. Konsekvensen af suverænitets er større ømtålelighed, langt større sårbarhed, lavere levestandard.

KARSTEN HANSEN: Statsministeren siger 4 år. Hvor får man det fra? Kan vi få en begrundelse?

Hvorfor siger i ikke 0 år?

Hvis I ikke vil forhandle det her på plads, så kører det derudaf på Færøerne, for fuldt tryk, lige så længe som der er socialdemokrater på Færøerne. (...)

I vil ikke se konsekvenserne I øjnene: vi har krav på suverænitets. (...)

Er det det, man ikke vil gå i historien for, at Færøerne blev suveræne i jeres regeringstid? Husk på at det her kan absolut bruges til at gå positivt i historien for: Se, således handler et civiliseret land!

HØGNI HOYDAL: Vi kan ikke beskrive, hvordan det føles, at få forklaret (...) og blive talt ned til og få at vide: se således ser verden ud. Statsministerens eget rådgivende udvalg har i sin seneste beretning sagt, at det er første gang, der føres en selvstående økonomisk politik på Færøerne. Og det er ikke kommet af sig selv: det har krævet hårdt politisk arbejde, og givet en hård politisk debat.

(...)

Lad os få det faktuelle grundlag, lad os så tage den debat. Vi har ikke hørt et eneste argument for, hvorfor 4 år, og hvorfor ikke 15 år.

At finde et faktisk grundlag, og at udrede konsekvenserne, er absolut ikke det samme som at blive enige. Hvis I ikke vil det, så kan det kun tolkes som politisk uvilje.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Statsministeren sagde, at dette er en rent politisk beslutning.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Der ligger ikke andet i det, end at det er en politisk vurdering. Det er regeringens samlede vurdering.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Kan vi ikke få en begrundelse?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det har finansministeren gjort i sin redegørelse.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Nej.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jo det har han.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: (...) den danske regering ved at den færøske befolkning ikke vil acceptere 4 år, og at landsstyret næppe vil anbefale 4 år (...) Vi ønsker at fastholde den positive udvikling. Hvis I blot fastholder den politiske udmelding, så er det hele jo blot et spil for galleriet.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det var ikke os, der sagde 15 år. I må tage ansvaret for jeres oplæg.

HELENA DAM Á NEYSTABØ: Vores faktuelle grundlag (...) 15 år. – Det er ikke for at få jul og glade dage. Det er det, som i henhold til vore eksperter skal til.

Vi taler ikke om løsrivelse, sådan som I hele tiden pointerer, som om vi aldrig har haft noget tilfælles og ikke skal have noget tilfælles.

Hvis der er noget regeringen ønsker at fastholde, så spil dog ud med det i stedet for at sabotere projektet.

Det politiske spørgsmål er: Hvad er det parterne ønsker hver især.

MOGENS LYKKETOFT: Finder i *noget eksempel på denne klode*, hvor en del har meldt sig ud af et fællesskab – på det her niveau – med en sådan overgangsordning?

HØGNI HOYDAL: Der er *masser af eksempler*, hvor parterne endda har haft samme levestandard, men alligevel har man aftalt endog meget lange overgangsordninger, både 15 og 20 år. Det er ikke sket her i Vesteuropa, så derfor har levestandarden ikke været på det samme absolutte niveau. Så ordningerne må ses i den sammenhæng de er i. Men derfor kan man alligevel godt sammenligne.

ANFINN KALLSBERG: Statsministeren sagde, at det her – en overgangsordning på 4 år – er ren politik. Det er jeg meget enig i.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Det har jeg ikke sagt. Jeg har blot sagt, at ud fra vor samlede vurdering er 3-4 år tilstrækkeligt.

(...) foreslå at videreføre de andre punkter (...)

Hvis landsstyret ønsker at udarbejde en selvstændig vurdering af vort forslag, så OK. Vi vil gerne kommentere på det – det tror jeg ikke finansministeren har noget imod?

ANFINN KALLSBERG: Det her er fuldstændig vanvittigt! Vi har lavet vor vurdering.

Hvordan skal vi kunne vurdere det danske udspil, uden at kende noget til baggrunden for, hvordan man er kommet til 3-4 år?

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg foreslår at vi mødes igen efter sommerferien, når vi har vurderet vore respektive udspil.

ANFINN KALLSBERG: Det er helt OK at mødes igen.

Men vi har krav om (...) i henhold til aftalen af 10 juni 98.

Man siger internationalt: Suverænitet? Det er helt i orden! Men så sætter man det så skarpt op, at man udmærket ved, at vi ikke har en reel chance.

Vi er *meget* skuffede på denne her side.

Vedrørende det faktuelle grundlag: Hvis et udvalg kunne analysere regeringens udspil, så er vi rede til at forhandle det. Vi kan bare ikke se, hvordan det kan gennemføres, uden fuldstændig at ødelægge den gode udvikling i økonomien.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Jeg er glad for at vi er enige om at mødes igen. Det er ikke let at finde et mødetidspunkt. Vi støder ind i sommerferien, og vi skal forberede os til folkeafstemningen. Vi har altså virkelig anstrengt os, men vi har ikke været i stand til at finde en konkret dato. Så jeg foreslår at vi aftaler at mødes efter sommerferien, og så må vore embedsfolk snakke sammen om et tidspunkt.

Jeg skal give jer det gode råd: Prøv nu at vurdere vore 4 år, så skal vi gerne kommentere på dem.

KARSTEN HANSEN: (...) ikke længe sammen.

ANFINN KALLSBERG: Vi har faktisk nået meget lidt. Vi har stadig ikke været inde i forhandlinger om den økonomiske overgangsperiode.

Vi får heller ikke at vide hvad der sker hvis vi ikke får suverænitet. Vi får ikke at vide hvad alternativet er til det her.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Vi *kan* ikke argumentere i ring.

MOGENS LYKKETOFT: Alternativet er som altid: når en periode er ude, skal vi forhandle den næste. Når den færøske levestandard er højere end i Danmark, må blokken stoppe. Så længe den er lavere, må vi påregne at den fortsætter.

ANFINN KALLSBERG: (...)

(Nú gjørdist ómøguligt at hoyra hvat varð sagt. Donsku embætisfólkini fóru øll undir at pakka saman, og tosa rættiliga hart sínámillum – hetta helt á til fundurin endaði, so fleiri viðmerkingar vanta her).

HØGNI HOYDAL: ”Så længe levestandarden er lavere”, siger finansministeren. Men levestandarden på Bornholm og i Storstrøms Amt er lavere end på Færøerne – er den så allerede på vej væk?

MOGENS LYKKETOFT: Det er klart. Det er ikke rimeligt. Det vil få konsekvenser.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Skal vi så gå ud og møde pressen, og fortælle om vort møde?

ANFINN KALLSBERG: Ja, det kan siges meget kort: vi er meget utilfredse (...). En ting til: Hvis vi ikke kan blive enige, så må vi få en eller anden tredje part ind.

POUL NYRUP RASMUSSEN: Nu har vi lige haft et godt møde i dag. Jeg synes ikke der er grundlag for at tage et så usædvanligt skridt (...) den slags plejer vi ikke.

Nå, men siger vi så klokken halv?

Fundur lokin kl. 21.10